

**Diana Leesalu
Kaarel B. Väljamäe**

KRIIPSUD UKSEPIIDAL

Lavastaja
Kunstnik
Helilooja
Valguskujundaja

Diana Leesalu
Annika Lindemann
Veiko Tubin
Emil Kallas

Etenduse juhid

Ave Kaing-Kaabel
Annika Rohtväli
Kristiina Jalasto

Etendus on kahes vaatuses.

Esietendus 22. aprillil 2017 Väikeses saalis

Teatri peanäitejuht: Elmo Nüganen
Teatri direktor: Raivo Pöldmaa

Lavastuses kõlab Veiko Tubina originaalmuusika ning rahvalik laul „Väikesesse nurka” Kaia Väljamäe esituses.

TALLINNA LINNATEATER

Lai 23, Tallinn 10133

www.linnateater.ee

twitter.com/linnateater

facebook.com/linnateater

Kavaleht-näidendiraamat:
kujundaja Katre Rohumaa,
toimetaja Helen Männik

Osades

Markus
Mihkel

Priit Pius
Märt Pius

Priit Pius

Märt Pius

Diana Leesalu
Kaarel B. Väljamäe

KRIIPSUD UKSEPIIDAL

Tegelased: Markus

Mihkel

ESIMENE VAATUS

Siin toas on oma lapsepõlve veetnud kaks poissi –
kaksikvennad Markus ja Mihkel.

1. stseen – ESIMESED MÄLESTUSED

Markus on ükski toas.

MARKUS: On asju, mis panevad vanemate puhul imes-
tama. Näiteks see, et isa magab paljalt. Tundub jube eba-
mugav tegevus. Kõigil teistel on öösiti pidžaamad seljas.
Ma ei tea, millal meid omaette koliti. Alguses olime ju
isa-emaga ühes toas ja siis ma ei teadnud, kuidas isa ma-
gab, siis ei pannud tähele, lihtsalt ei mõelnud selle pea-
le. Meie uue toa, tähendab, lastetoa uks oli alati lahti ja
kui und ei tulnud, siis ma nägin, kuidas isa magamistup-
pa läheb. Ta võttis ennast juba töötoas alasti, jättis riided
sinna. See tundub ka imelik. Miks ta niimoodi tegi, need
riided oleks ju mugav kohe hommikul magamistoas pea-
le tõmmata? Pealegi, kõik ju tilbendab. (Paus.) See on üks

nendest pisasjadest, mis jääb sind igavesti vaevama. Ja sa ei taipagi kunagi küsida.

Mõned asjad on elus väga kindlalt paigas. Teatud ajal tuleb ema alati poest pika värske kurgiga. Mis aastaaeg see täpselt on, ei mäleta, aga see on alati samal ajal. Me saime vennaga kumbki ühe paksu viilaka ja heitsime voodi peale nosima. Tagusime suurest mõnust jalgu vastu kaapiust. Ja ema ei võinud meiega pahandada, sest see hääl ütles talle, et absoluutselt kõik on kontrolli all.

Rahul on oma hääl. Kella tiksumine, kui vaatad aknast esimese lume sadamist. Kartulite koorimise hääl, mis kostab köögist esikusse. Sedasorti asjad.

Näppudel ikka täiega veab! Nad saavad lihtsalt rippuda, eriti, kui käed midagi ei tee. See on ka sedasorti mõte, mis seina vaadates pähe tuleb.

Vaatan seina. Kell ja kella kõrval pragu. Paistab, et sein tehti kohe praoga. Kõik majad tehti pragudega, et õhk käiks läbi ja oleks, mida vaadata. Sõidan silmadega mööda seda pragu. Kell tiksub. Öö maitse on suus. Vend magab. Vist. Ma lähen tema juurde ja kuulan. Ikka hingab. Millegipärast ma olen seda alati öösiti teinud. Ärkan üles, hoian ise endal hinge kinni ja kuulan. Vend hingab.

Vaikselt hakkab igav. Janu on ka. Ema on köögis. Lähen ukse peale vaatama. Ema ehmub ja ei annagi juua. Saan hoopis riielda. Asja eest muidugi. Meil on sünnipäev ja sünnipäeval ei tohi liiga vara ärgata. Ei tohi ise üles tulla, peab voodis ootama.

Ema äratab meid igal sünnipäeval lauluga. Ta ei oska tegelekult üldse laulda. Ta rohkem nagu kraaksub. Meie perele on elevant täiesti kollektiivselt kõrva peale astunud, aga see ei tähenda mitte midagi. Kuigi varahommikul ei

tohiks mitte keegi sopranit laulda. Ema küll mitte. Aga sünnipäeval võib selle kraaksumise täitsa üle elada.

Markus hakkab laulma, ka natuke kraaksudes.

MARKUS:

Väikesesse nurka, kuhu päikene
paistab, sinna viska lilleseemneke.
Ühes väikses vaikes nurgas lilled õitsevad,
nende magus't lõhna taevas inglid ihkavad.

*Laulmise ajal tuleb tupp Mihkel. Võib-olla ümiseb ta venna-
ga kaasa, võib-olla mitte. Ei tea. Mihkel jääb uksele seisma.
Markus ei märka teda kohe. Kui märkab, jääb vait ja vaatab
venda. See paus on pikem, kui tohiks. Lõpuks pöördub Markus
vennast ära ja jätkab rääkimist.*

MARKUS: Võib-olla ma oleksin pidanud tol hommi-
kul minema ema juurde ja teda kallistama. Aga ma olen
veel liiga väike, et selliseid asju taibata. Ja ema ise on ka
veel nii noor, askeldab köögis. Ta on natuke närviline, aga
taustaks on kartulite koorimise hää, nii et asjad ei saa
väga hullusti olla. Minna ema juurde kööki ja teda nii-
moodi natuke julgustada ja rahustada. Sest mõne aja pä-
rast pole sellest enam mingit kasu.

See võib olla minu esimene päris mälestus vennast. Kõige
esimene üldse. Mihkli näo peal olid pisarad. Ta nuttis.

MIHKEL: Vihma sadas lihtsalt.

MARKUS: Ta silmad olid kinni pigistatud. Kartis vist.
Istus isa põlve peal. Me olime niimoodi vastamisi. Tulime
randa ja päike paistis, aga vette ei jõudnudki minna. Vesi
tuli ise meie juurde. Hästi suur pilv liikus tohutu hooga
mere pealt ja siis hakkas hullu moodi sadama. Ma ei ole

kunagi sellist vihma näinud. Ta oli nii suur. Nagu sõjavägi tormaks peale. Emal oli vihmavari kaasas, ta ikka mõtles selliste asjade peale ette, ja ta hoidis seda kummargil meie kohal nagu kilpi. Isa kükitas ja hoidis meid põlvedel. Ja me lihtsalt ootasime. Nad vaatasid teineteisele otsa ja sellepärast ma sain aru, et midagi hirmsat ei ole. Sest neil oli peaaegu lõbus, kuigi meil kõigil hakkas päris külm varsti. Me olime vennaga niimoodi ninad vastamisi. Mihkel nuttis.

MIHKEL: Mu nägu oli lihtsalt vihmast märg.

MARKUS: Vihm läks varsti mööda ja me saime natuke mängida ka. Vette ei tahtnud keegi enam minna. Ja siis tuli uus sajuhoog. Ma mäletan, et ühel hetkel ei jaksanud ema enam vihmavarjust kinni hoida...

MIHKEL: Ma ronin tabureti peale, kui nad musutavad. Nad teevad seda igal õhtul. Isa astub esikusse ja paneb pruuni kohvri maha. Ema jätab praekartulid omapead ja läheb isale vastu. Esikus kohtuvad ja hakkavad musutama. Ma vahin natuke pealt seda asja ja siis ronin nende vahele, et ka oma jagu saada. Ega ma ei ole musist eriti huvitatud, aga see paistab selline olukord, kuhu tuleks sekkuda. Siis korjatakse mind sülle ja isa läheb magamistuppa lehte lugema. Minu võit. Ühel õhtul teen sedasama, aga siis tõstab isa mind hoopis kapi otsa. Ma pean seal vahtima, kuidas nad kallistavad. Ema itsitab. Ma olen ikka päris vihane. Lähen ka magamistuppa. Vanemate omasse. Seal ma avastan korraga, et mul on jube kange pissihäda. Seisan keset voodit ja millegipärast tuleb mulle mõte, et ma võiksin häda siinsamas voodi peal ära teha. Miks mitte? Vaatasin isale otsa ka ja... padja peale tuli ilus kollane laik. Tegelikult läks viha kohe üle ja palju huvitavam oli see joonistus, mis padja peale tekkis. Mul ei lubata

muidugi üldse süveneda selle kunstiteose juures, sest isa röögatus segab selle asja kiirelt ära. Ema haarab padja, isa üritab mind tabada, aga mul õnnestub sündmuskohalt põgeneda.

MARKUS: Mina sain laksu selle eest.

MIHKEL: Ei saanud. Mina sain.

MARKUS: Mõlemad saime. Sina said asja eest, aga mina sain igaks juhuks. Kui ta su meie toast kätte sai, siis olin ju mina ka siin. Igaks juhuks andis mõlemale tou. Ma ei saanud midagi aru. Mille eest? Ta oli täitsa marus.

MIHKEL: Ja siis ühel kenal päeval jätab ema meid maha. Lihtsalt heast peast. Ja niimoodi mitu päeva järjest. Me avastame end uuest olukorrast. Maha jäetud laste aiast.

MARKUS: Ongi selline koht, kuhu lapsed maha jäetakse. Selgub, et kõik teevad niimoodi. Ema lehvitab meile naerunäoga, nagu oleks see maailma kõige lõbusam asi. Isekas inimene. Temal on vaja oma elu elada. Temal on vaja tööl käia. Kõige hullem on see, et ta võtab meid enne mahajätmist veel sülle. Niimoodi ei jäeta lapsi maha, see tekitab ainult segadust. Tuleb julmalt põrandale panna ja jalaga toa poole nügida. Mitte lüüa muidugi, vaid hellalt ja konkreetselt suunata nagu kutsikat. Sellised on reeglid.

MIHKEL: Kasvataja rebib meid ema küljest lahti nagu vana tapeedi. Paras aeg pasundama hakata. Näost näha, et kasvataja ei suhtu vaimustusega meie karjumisse, aga tal pole pääsu. Mõlemast kõlarist tuleb sama lugu. Kui ema enam ei paista, siis kaob karjumise mõte ka kuskile ära.

MARKUS: Aga tundub, et lasteaias reeglid ei kehti.

„Toas kõnnime, õues jookseme.“ Ikkagi joostakse toas ka. Vastik lärm. Me võiks vennaga terve päeva lihtsalt seal ukse peal seista ja seda haigemaja kõrvalt vaadata. Kuni järele tullakse. Ma ei saa aru, misasja nad jooksevad ja mõirgavad. Me oleme tsiviliseeritud inimesed ometi.

2. stseen – ENNE UINUMIST

Markus ja Mihkel on 6-aastased. Järgmisel päeval on nende sünnipäev. Toas on pime.

MIHKEL: Markus. (Paus.) Markus! (Paus.) Markus, magad või?

MARKUS: Jah.

MIHKEL: Mhh...

MARKUS: Jää ka magama. Siis tuleb homme kiiremini kohale.

MIHKEL: Mul on ükskõik.

MARKUS: Siis sa oled loll.

MIHKEL: Ise sa oled loll.

MARKUS: Ma ei räägi sinuga enam.

MIHKEL: Mina ei räägi sinuga enam.

Paus. Mõlemad nohisevad.

MIHKEL: Markus. (Paus.) Markus!

MARKUS: Mis sa tahad?

MIHKEL: Kas siis, kui sina jääd kiiremini magama kui mina, kas siis sinu sünnipäev jõuab varem kohale kui minu oma?

MARKUS: Täitsa loll. Muidugi jõuab.

MIHKEL: Oled kindel?

MARKUS: Emme ütles.

MIHKEL: See ei ole aus, kui mul ei tule und. (*Paus.*) Ma ei usu, et me rongid saame. Või siis saame mingid jamad, ilma raudteeta, lihtsalt mingid plastmassist. Ma nägin, kui issi täna tuli. Tal ei olnud ühtegi suurt kasti kaasas. Eile ka ei olnud.

MARKUS: Nad ei too ju siis, kui sina näed, lollakas.

MIHKEL: Ise oled.

Paus. Mihkel vähkreb voodis.

MARKUS: Kuule, sa pead magama jääma. Muidu täna ei saagi otsa. Miks sul und ei tule?

MIHKEL: Karl-Eerik ütles, et ta annab mulle peksa.

MARKUS: Miks?

MIHKEL: Ta ütles, et see sinine kastikas, millel ukсед lahti käivad, on tema oma, et ta kodust tõi. Aga mina ütlesin, et ta valetab, et see on lasteaia oma, mitte tema oma.

MARKUS: Ma annan ise Karl-Eerikule tappa.

MIHKEL: Annad või?

MARKUS: Muidugi. Kui ta selle kastika veel sinu käest ära võtab, siis ma küll annan.

MIHKEL: Ma ei tea. Ta on tugev.

MARKUS: Ei ole, Rait pani ta kummiku sisse liiva, siis ta hakkas nutma.

MIHKEL: Paras.

MARKUS: Paras jah. Mis ta siis võtab teiste omasid. Endal on isa joodik.

MIHKEL: Jah. Täitsa jobu. (*Paus.*) Sa ei lase siis tal mulle peksa anda või?

MARKUS: Ei lase. Jää magama nüüd.

3. stseen – TÄID JA NUKUD

MIHKEL: Lasteaias on igasuguseid lapsi. Mõned lapsed on sellisest perekonnast, kus päris iga kord ei pesta, kui peaks. Põrandat, riideid ja pead... Mõni koht ikka ununeb ära. Siis nad tulevad rühma ja kratsivad ennast, sest putukatele sellised perekonnad meeldivad.

MARKUS: Kertu.

MIHKEL: Jah, Kertul on nähtavasti selline pere ja tema tassib täid ja tingud oma peas lasteaeda ja siis ei ole enam teistel ka pesemisest mingit kasu. Kõigil pea kubiseb täidest. Niimoodi õpib uusi sõnu. Kubiseb. Ting.

Ting on naljakas sõna. Ma ei teadnudki, et ta võiks olla täi sugulane. Tingu veerima olin ma juba ammu õppinud. (*Näitab ENE-de rivi peale.*) Hern-kiru-kirv-maao-maap-pair-pais-rumo-rund-ting. Nüüd selgus, et tegemist on parasiitide loendiga.

MARKUS: Ema oli täide üle ootamatult rõõmus. Ta küll püüdis oma vaimustust varjata. Ametlik versioon on ju see, et mustust me ei salli. Aga tegelikult tuli välja, et ema le meeldib kohutavalt putukaid taga ajada. Teda haaras tohutu jahikirg. Ta võttis juuksesalgud järjest ette ja uuris peanahka. Üks salk ja teine salk – keeras neid nagu raamatulehti, luges terve pea järjest läbi. Ja see on hiiglama

mõnus tunne, kui keegi peast midagi otsib. Isa ütles, et ta muidu seda ahvist arenemist ei usu, aga ema puhul teeb erandi.

MIHKEL: Kui ema täi või tingu kinni oli nabinud, siis ta muljus selle puruks. Paber oli laua peal ja sinna pandi need ritta. Ja see oli üks iseäralik nägu, mis emal peas oli seda tehes. Hambad ristas, vihaga. Ja mõnuga, nagu mak-saks teab mille eest kätte. Tal oli sama nägu nagu siis, kui ta isa selja pealt neid musti täppe pigistas. Isal olid mingid täpid selja peal ja vahel ema tõmbas tal heast peast särgi üles ja pigistas selle sama näoga isa selja pealt. Emal oli mõrtsuka nägu ja isa oleks nagu nutta tahtnud. Ta proovis vapralt aktuaalset kaamerat vaadata, aga ema oli seljas, isal oli jube valus, karjuda ei sobinud, ikkagi mees, aga keelde hammustamine ajas silma vett jooksuma.

MARKUS: Seda täide lõbu väga kauaks ei jagunud, sest need asusid peagi vasturünnakule ja vallutasid kambakesi ka ema pea. Kui täidel on mingi peakorter, siis sellel päeval oli seal küll tohutu pidu.

Pärast seda sai ema endale uue soengu. Ja isa hakkas r-i põristama. Ema tuli juuksurist, õigemini tädi Marika juurest, kes oli muuseas ka juuksur. Isa nägi ema ja tegi: „Rrr...!” Täiesti arusaamatu heli, aga ema vist mõistis seda ja hakkas reageerima. Kukkus põrina peale edvista-ma ja siis nad alustasid järjekordselt oma musutamise-ga.

MIHKEL: Mul oli väga raske ema soenguga leppida, sest mulle meeldis vahel ta juukseid kammida. Ma ei ole selle üle nii väga uhke, aga mingi jõud tõmbas mind ema juustesse. Kammisin ja siis keerutasin ja kruttisin juuk-seid ümber kammi. Ega ma ise neid pärast lahti harutada ei osanud. Ema ütles uue soenguga, et tal on kohe kergem ilma nende pusadeta. Isekas inimene.

Õnneks on lasteaias nukud, mida kammida. Need on küll tüdrukute nurgas, aga alati on võimalik leida mõni me-
hine ettekääne selleks, et sinna asja teha. Veeretad oma
kastika kohale ja topid nuku koorma otsa. Lihtne. Samas,
maru tütuks muutub see pidev kavaldamine. Ja pisut
kahtlaseks ka. Sellepärast ilmselt satubki üks nukk mul-
le kombeka varrukasse. Ja tuleb koju kaasa. Peaaegu täit-
sa ise.

MARKUS: Sa varastasid lasteaiast nuku.

MIHKEL: Kas ma oleks sinu arvates pidanud siis liht-
salt ausalt ütlema, et kinkige mulle sünnipäevaks üks
nukk, palun? Kuidas inimesed mind pärast seda vaatama
oleksid hakanud?

MARKUS: No jumal tänatud, et sa seda ei öelnud. Mina
oleks ka ju muidu nuku saanud.

MIHKEL: Sellepärast ma pidingi ta lasteaiast kaasa
võtma. Ja see ei olnud vargus. Lihtsalt on mingid asjad,
mis mingi seletamatu sisemise õiglustunde põhjal kuu-
luvad just sulle. Õiglustunne on sel ajal üldse väga kõr-
gelt arenenud. Ja pealegi, kõik võtavad ju tööd koju kaasa.
Ja mäng on lapse töö.

MARKUS: See on tüdrukute töö nukkudega mängida.
Naiste töö.

MIHKEL: Tuletan sulle siinkohal meelde fakti, et see
olid sina, kes tal lõpuks juuksed maha lõikas.

MARKUS: Et sa aru pähe võtaksid.

MIHKEL: Ise sa ei saanud ta kleidinööre kinni oma
paksude sõrmedega ja lõikasid suurest vihast need juuk-
sed maha.

4. stseen – RONG

Mihkel on vahepeal kuskilt kapipõhjast leidnud mängurongi komplekti. Hakkab seda kokku panema. Markus seisab venna kõrval ja vaatab selle tegutsemist mõnda aega pealt.

MARKUS: Oma kuuendaks sünnipäevaks me ronge ei saanud. Mihklil oli õigus. Kingiti hoopis jalgrattad. Esimesed päris suurte poiste rattad. Need, mis tulevad tavaliselt pärast kolmekate ja abiratastega ühele poole saamist. Minu meelest oli see hoopis parem kingitus kui mingi tobe rong, aga Mihkel käis päevade kaupa mossis näoga ringi. Ja oli minu peale vihane, et ma samamoodi ei teinud. Kuna see situatsioon oli juba täiesti lahendamatu ja ähvardas endaga kaasa tuua suuremat sorti poretüli, ei jäänud mul muud üle kui ise lahendusi otsima hakata. Kutsusin Mihkli kaasa ja me sõitsime oma uute ratastega raudtee äärde. Panime väikseid kivikesi ja kaks viiekopikalist rööpa peale, jooksisime põõsastesse peitu ja vaatasime, kuidas päris rong neist üle sõitis. Mihkel kiljus vaimustusest. Ta andis mu reeturlikkuse andeks ja me käisime kogu suve iga päev ratastega päris ronge vaatamas.

5. stseen – ESIMESED ARMASTUSED

MARKUS: Linda. Linda. Ilus Linda. Tal on prillid tegelikult. Sellised päris suured prillid. Aga las olla. Need ei riku asja üldse ära. Silmad paistavad ikka ilusad. Need on sellist värvi, et kui ta otsa vaatab, siis jääb hing kinni korra. Kui hingamine ära unustada, siis muutub nägu punaseks. „Hinga ikka ka,“ ütleb ta. See on natuke hirmus, kui ta midagi ütleb. Midagi vastata ei oskagi. Lihtsalt hakkad uuesti hingama. Sügavamalt kui kuna-

gi varem. Tänuhikult. Mõtle, kui ta poleks meelde tuletanud. Niimoodi võib inimene ära surra. Linda. Linda. Tal on pesupulbri ja praekartulite lõhn. Tema lõhna on mõnus nuusutada. Eriti õues, kui tuul kleidist läbi puhub. Tal on kingad ilusad. Ma olen paar korda neid ka nuusutanud. Salaja esikus. Ei ole pesupulbri lõhnaga. On täitsa omaette lõhn. Linda jalad. Kui saaks temaga jalutama minna. Lihtsalt jalutama. Suvel. Randa. Kõndides on lihtsam mitte rääkida ja hingamine seisab ka paremini meeles. Mulle õudsalt varbad meeldivad. Üleüldse varbad, aga Linda varbad. Vaadata, kuidas ta neid krõnksutab kõndides. Linda varbad. Neid peaks ilmtingimata hammustama. Liiv läheks suhu muidugi. Aga mis siis. Meil on Fantat.

Kui ta meile lasteaias jooki valab, siis ma vaatan seda kriipsu, mis paistab sealt, kus kleit algab. Meie emal ei ole sellist kriipsu. See kriips tuleb ainult siis, kui on piisavalt suured tissid. Sellest ma saan ühel hetkel aru. Seda kriipsu võikski vahtima jääda.

Ma joonistasin ka seda. Kleiti ei hakanud tegema. Üldse midagi muud ei teinud, ainult terve paberitäie kriipsusid. Kasvataja küsis, kas ma tegin vihma. Kehitasin õlgu ja punastas. Sa ju ei ütle, et kuule, tead, vihm see küll ei ole, ma siin joonistan tissivaheid. Oleks siis niisama, aga tegu on ju kasvataja Linda enda tissidega.

Ma armastan Lindat. Tema muidugi ei tea seda. Ta võiks kuidagi teada saada. Aga kuidas?

Kuidas avaldada muljet teistele poistele, seda ma juba tean. Jõuga. Kuidas avaldada muljet, võib-olla isegi armastust, naisterahvastele. Ühtegi mõtet ei tule pähe.

MIHKEL: Meie rühmas on Teet. Juba liivakasti juures

oli märgata, et Piret on Teedu peast täitsa hulluks ajanud. Seetõttu tundub talle, et ta teab täpselt, mida teha. Minul ei tule und, nii et ma näen ja kuulen pealt. Kõigepealt kostab sosin. Siis tõuseb Teet aknalauale püsti ja näitab Piretile oma tundeid. Nad lepivad kokku, et kõigepealt näitab Teet oma tundeid ja siis näitab Piret oma tundeid. Teet on just näitamas, kui kasvataja tuppa astub.

Kasvataja armastusest aru ei saanud. Teet pandi karistuseks nurka seisma. Päris pikaks ajaks. See oli vist laste-aia rekord. Pidi seal järele mõtlema oma tundeelu üle. Ta vist päris hea meelega vahtis seda nurka. Tõenäoliselt sai tema akadeemiline karjäär just sealt alguse. Ta tegi doktori enne, kui habet hakkas ajama.

MARKUS: Armastuse ja arusaamatuse vaheline piir on imeõhuke. (*Mihkel vaatab arusaamatult tema poole.*) Herman.

MIHKEL: Misasja? Seda ta küll ei öelnud. Mida see tähendab üldse?

MARKUS: Armastuse avaldused. Avaldus number üks. Mees peab olema tagasihoidlikum. Ma ei taha endale Teedu saatust. Kuidas avaldada muljet, võib-olla isegi armastust, naisterahvastele? Jõu või mõistusega. Millegipärast pööras Linda mõnele poisile rohkem tähelepanu kui teistele. Riidles rohkem, aga siis muutus leplikuks ka. Sasis pead ja võttis kaenlasse korraks. Vastik vaadata. Kõige pätim poiss on peaga otse vastu Linda kriipsu. Järelikult tuleb pätile väljakutse esitada.

See oli mu elu kõige vihasem maadlus. Isegi vennaga ei maadle niimoodi. Esimene kord, kui rusikad tulid appi. Võitlus ei kestnud kaua, aga oli selle eest äge. Pärast oli mõlemal peksasaanud tunne. Ja Linda ei sasinud mu pead, ei surunud seda vastu kriipsu.

Armastusavaldus number kaks. Jõudu mul on, aga lilled on palju sitkemasid, kui pealtnäha paistab. Need tulid koos juurtega peenrast välja. Ma raputasin küll seda kimpu, aga ikkagi tuli muld tuppka kaasa. Ja Linda iga-tahes ei olnud vaimustuses. Ta vist ei saanud arugi, et need on talle mõeldud. Laks vastu kintsu oli kindla peale mulle mõeldud. Tal oli käsi lõunasöögi nõude pesemisest märg ja rasvane. Ma olen juba täiskasvanud mees, aga selle märja laksu jälge tunnen ma kintsu peal siinemaani. See on esimese armastuse haav.

Suhe Lindaga katkeb. Asi ei olnud ainult Lindas, lasteaed sai otsa. Kooli ajal kohtusime Tiinaga. Tema tõi meie ellu veel rohkem armukadedust.

MIHKEL: Sest tema on meil kahepeale. Ja ta kuulub tegelikult kõigile ja mitte kellelegi. Tiina ilmub te-leka ekraanile ja kõik läheb ülesmäge. Tuju. Adrenaliin. Vererõhk tõuseb, talse tõuseb, kõik muu tõuseb. Isa tõuseb püsti ja teatab, et ta on nüüd aktsionär. Aga selle juurde tuleme hiljem tagasi.

Kui telekas maha jahtub, siis leiab ema halli ekraani pealt kellegi huulejäljed. Need kleepuvad. Sellised olid ilmselt igas korralikus kodus. Aga meie vahel oli päriselt midagi. Ma sain päris kõva suraka Tiinat suudeldes.

6. stseen – ULAKUSED

MIHKEL: Me oleme üldiselt head poisid. Küüsi laseme lõigata. Pead laseme pesta ilma suurema kisata. Nii saamegi iseseisvaks: meid jäetakse omapäi koju.

Telekas on „Tammetõru seiklused“. See tähendas, et ter-ves päev ei ole mitte midagi head. See tigu. Talle oleks

võinud peale astuda. Tegelikult oligi see tigu kõiges süüdi. Sel ajal, kui tema ikka edasi ja edasi roomas, pidime meie endale korteris muud tegevust leidma.

MARKUS: Ma leidsin sule.

MIHKEL: Jaa. Sa ei ole enam seesama inimene, kui oled avastanud, mismoodi lendab korteris ringi üks linnusulg. Kuidas sa varem selle peale tulnud ei ole?

MARKUS: Kuidas üldse keegi selle peale varem tulnud ei ole?

MIHKEL: Kui sulg ära kadus, siis ma olin valmis kõva häälega nutma hakkama. Aga voodis lebamisest tuli meelde, et padjanurgast teinekord midagi turritab. Võtame padja, tõepoolest, sulg paistab. Proovime seda välja sikutada. On juba otsa näha, aga ei saa kuidagi kätte. See on see, et küüned on ilusti lõigatud. Sõrmed muutuvad nii täiesti kasutuks.

MARKUS: Õnneks on igas korralikus peres muidugi käärid ka olemas.

MIHKEL: Me oskame kääre kasutada küll, iseseisvad inimesed. „Too käärid,“ ütleb vend. Tagantjärele mõeldes ütles ta seda jube tihti. Ta lasi mul pidevalt kääre tuua. Huvitav, mis asju sa lõikasid kogu aeg? Igal juhul, ma toon vennale käärid ja järgmine asi, mida ma tean, on see, et ma kõhin keset tuba. Lumi. Igal pool on lumi. See ajab kõhima. Tuiskab. Lumesõda.

MARKUS: Ei saa olla, et ainult ühes toas on lumi. Igal pool peab olema. Me oleme head poisid, tööd ei karda. Lükkame lund laiali, et oleks ilus talv terves korteris.

MIHKEL: Ja laseme sukapükstes liugu. Loomulikult on meil jalas sukapüksid. Kas sukapüksid või sukkpük-

süd? Igatahes piinlik. Koolis riideid vahetades pidi kiskuma pikad püksid niimoodi jalast, et sukapüksid jäävad säärtesse peitu. Tegelikult on muidugi kõigil lastel säärtes sukapüksid, aga seda ei tasu välja näidata. Sukapüksid ei tee sind mitte mingil viisil mehisemaks.

MARKUS: Ja mürades venivad varvaste otsa mingid mõttetud lundid, mille otsa sa lihtsalt kogu aeg koperdad.

MIHKEL: Sa võid sukapüksid kaenlaaukudeni ka tõmmata lõpuks, aga ega see ei aita.

MARKUS: Käärid aitavad.

MIHKEL: Naksti, lõikame lundid maha. Aga paljajalu ei libise enam nii hästi. Ikkagi kunstlumi.

MARKUS: Herman lasi maal voolikust vett kelgumäele, et saaks libedam. Meil toas voolikut ei ole, aga midagi saab kannudega ka ära teha. Tegelikult saab usumatult palju kahe korraliku kannuga ära teha. Talv võtab terve korteri üle. Tekib lörts.

MIHKEL: Sulelörts. Kõige pikema liu pealt tuleb ema koju. Lumekuninganna. Ma ei tea, kas selle koha peal sobib öelda, et junn läks jahedaks?

MARKUS: Mõne koha peale sobib labane kliše nagu rusikas silmaauku.

MIHKEL: Ema on ainuke inimene maailmas, keda sa võid nii kõvasti igatseda, et hakkab ühekorraga kohutavalt hale ja piinlik. Et siis järgmisel hetkel karta nagu... Selle juurde ei kõlba ükski võrdlus. Naise viha, see alles on midagi. Eriti kui ta juhtub su ema olema.

Ema tuleb meie tuppa. Nii, põrand ujub. Selge. Aga miks? Seda me ei osanud öelda. Põhiline probleem on, et sa ei

põhjenda ära. Põhjendus teeks vanemad õnnelikuks. Vähemalt mingi seletus lollusele. Jube piinlik on öelda, et meil oli vaja suusarada ette valmistada. Et Levandil on võistlused tulemas. Et need on väga olulised võistlused.

MARKUS: Lolli mängida saavad ainult targad inimesed. Herman.

MIHKEL: Järgmisel päeval ütles Markus jälle, et too mulle käärid.

MARKUS: Ükspäev käisime poes. Ema jättis raha ja ütles, mida peab ostma.

MIHKEL: Ega ta meid ei usaldanud, aga muud ei jäänud üle.

MARKUS: Nimekiri läks muidugi kohe meelest, sest pood on päris hirmus koht. Poemüüja on kohalik võimuesindaja, sa tunned kohe ukse peal, et asjad ei ole sinuga hästi. Parema, kui sa poleks siia tulnud.

MIHKEL: Ja vene keelt me ei oska. See on viga. Ütleme eesti keeles ilusti tere. Tema vene keeles vastu. Ja siis küsib midagi. Vene keeles. Meie vaikime, vankumatult ja eesti keeles. Ta muutub aina nõudlikumaks ja venekeelsemaks. Aga meie teame vene keeles ainult ühte sõna. Marošeno. Seda võtamegi. Kogu raha eest saab seda päris palju. Kilekotitais. Kott on punnis.

MARKUS: Katsusime sellega siis hakkama saada. Ma ei tea, mitu ma sõin. Rekord igatahes. Süda oli nii paha, aga oksendada ka ei raatsinud. Jäätis mulle muidu väga meeldib. Seda jäi üle ka päris kõvasti. Peitsime koti esikusse, kapi taha. Ära ei raatsinud ka visata. Äkki neil on hea meel, kui õhtul jäätist saavad. Kui ema koju tuli, siis esikus juba nirises.

MIHKEL: Me olime oma toas peidus.

MARKUS: See on peaaegu kõige hullem tunne maailmas, kui üks käib ja ema tuleb koju. Juhul, kui sa oled mingi jamaga hakkama saanud. Kuuled, kuidas ta juba uksele olukorda hindab ja ohkab või karjatab või midagi veel hullemat.

MIHKEL: Tegelikult ei peaks ta iga asja peale ehmuma. Mingi aja pärast võiks ju ära harjuda. Asju juhtub. Ikka midagi niriseb kuskil.

MARKUS: Ema tuli tuppa ja lihtsalt vaatas meid. Oli juba ära karjunud. Sisepoole. Vaatas meile nõutu näoga otsa. „Ei, raha ei jäänud üle. Jäätist jäi üle.” Ema siis tegi kokteili. See on veel õudsem tunne, kui sa oled pahandust teinud ja karistuse asemel saad jäätisekokteili. Nii hale. Jube hea maitse on ja unustad juba ära, mis juhtus. Siis vaatad ema poole ja kohe paha hakkab. Oksendada muidugi ei raatsi, kuigi see oleks sel hetkel kõige loogilisem.

7. stseen – MUINASJUTT

Mihkel sorib kappides. Leiab vana roheline 16-joonelise viihiku. Loeb.

MIHKEL: Vigastatud loom. Markus. Esimene B klass.

MARKUS: Kuule, lõpeta ära.

MIHKEL: Ei, miks? (Loeb.) Elas kord üks haige loom. Ta vigastas oma kaks käppa ja oma pika kaela. Ta oli kaelkirjak. Ta ootas terve öö ja hommiku, et keegi tuleks teda aitama. Oli üks tubli kuningapoeg, kes unistas sellest, et saada looma-abistajaks. Kuningas ütles pojale: „Küll sa saad, kui suur oled, kelleks aga tahad – rüütliks või looma-

abistajaks. Ükskõik kelleks." Kui ta suureks sai, andis ta oma kaardi ühele mehele, kes töötas pangas. Kaardi peal oli kirjas, et looma-abistajaks. Ta läks otsima loomi, keda abistada. Ta nägi merd ja võttis binokli. Ja nägi saart. Ta lootis, et seal on mõni haige loom. Siis märkas ta paati. Ta võttis kurki kaasa, hamburgereid ja magamiskoti ja võimalibu ja veepudeli ja sipse. Rohkem polnud midagi, peale mõõga. Ta jõudis saarele, jõi vett pudelist ja otsis haiget looma ja leidis kaelkirjaku. Tal olid kaks käppa kipsis, aga kael ei olnud. Looma-abistajal hakkas kahju ja ta pani kaela kipsi. Siis alustas ta paadiga tagasiteed kuningalossi. Kaelkirjaku võttis kaasa, see oli tugev paat. (Markusele.) Sul oli päris hea fantaasiavõime esimeses B klassis.

MARKUS: Selleks ei olnud fantaasiavõimet tarvis. See oli puhas reaalsus.

MIHKEL: Ahah. Nii et haige kaelkirjak oli päriselt olemas. Kus ta siis elas?

MARKUS: Siinsamas. Minu toas.

8. stseen – HUMANITAARABI

MARKUS: Šokolaadi sai õnneks tasuta. Soomest saadeti Snickersit. Need olid vist juba mõned kuud vanaks läinud, pruun värv oli pisut hallikas hoopis ja šoks ise oli maru kõva, aga jube maitsev. Tädi Marika tõi. Meil olid humanitaar-Snickersid suus ja humanitaarpusad seljas. Humanitaarabi riided olid kõigil seljas ja kõigil oli ühtlasi natuke häbi selle pärast. Välismaa omad küll, aga kasutatud riided.

MIHKEL: Oleks siis uued olnud või oleks ise varastanud kuskilt. Siis poleks nii piinlik olnud.

MARKUS: Tädi Marika sehkendas mingite kirikuinimestega ja sai terve kasti seda halli Snickersit. Suhkrut oli ka nende kodus palju. Usklikel oli kõigil palju suhkrut. Terved kodud olid seda täis. Isa ütles, et nad söövad seda täitsa paljalt, sest juua nad ei tohi. Tähendab, alkoholi ei tohi juua. Suhkur teeb rõõmsaks ka. Nad vahetasid oma viinatalongid suhkrutalongide vastu. Las teised joovad, kui tahavad. Nemad olid lihtsalt rõõmsad. Kogu aeg.

MIHKEL: Üks pastor rääkis vahel Jumalaga kõva häälega poesabas, kah üsna rõõmsalt. Ja see oli ikka päris paks mees. Nii et isal oli õigus selle suhkru koha pealt.

9. stseen – ÖNNETUS MAAL

MARKUS: Suvevaheaegadel meil linna peale laaberdama ei lubatud jääda. Saadeti asumisele. Vanaema ja Hermani juurde.

MIHKEL: Kui kaugelt vaadata, siis paistab, et keegi kükitab seal väravas. Tegelikult on see vanaema, kes seal seisab. Ta vaatab, kes tuleb. Vanaema on hästi pisike, ümar ja jätab pealtnäha tigeda mulje, mida ei õnnestu eriti tõsiselt võtta. Kui me sööme, siis ta naerab iga natukese aja tagant. Ta teeb naerdes naljakat häält. Nagu tal oleks kurgus keegi, kes plaksutab tohutu vaimustusega.

Pärast sööki läheb elu ruttu igavaks. Kui seda vanaemale öelda, siis tema muidugi pahandab. Igavus on rikaste lõbu. Saadab meid silma alt ära. Minge ja tundke igavust.

Siis vaatab meie järele onu Herman, vanaema naabri-meis. Ta teeb seda hea meelega. Aga kõigepealt peame ootama, kuni ta saab ajalehega ühele poole. Ta käib vanaema juures lehte lugemas. Vanaema ennast ma polegi lehte lugemas näinud.

MARKUS: Ma küsisin ükskord, et kas see natuke ime-lik ei ole, aga Herman vastas, et nad ei taha postiljoni se-gadusse ajada. Ma ei saanud sellest aru.

MIHKEL: Tegelikult ta juba muigab ajalehe taga. Ta teab väga hästi, et me ootame kannatamatult, millal ta lugemise lõpetab. Ja siis ta ehmatab meid, kui me ei jaksa enam oodata. Noh, me kaotame juba valvsuse ootamise-ga ja siis Herman kraaksatab hirmsasti. Ja siis ta krahmab meid kaasa oma pessa. Kuri vares elab kušeti peal ja hoiab meid seal vangis. Jube kõdi on. Me püüame vastu haka-ta ja kisume varest sulgedest. Noh, juustest. Hermanil on veel mõned juuksed kõrvade juures. „Ei kaku!“ kraak-sub vares. „Ei kaku!“ Me rabeleme nagu pöörased, laud saab kogemata jalaga ja morsikann läheb ümber. Siis tor-mab vanaema kohale. Herman kardab teda rohkem kui hiired kurja varest. Vanaema ei hakka kedagi kõditama. Kahjuks. Ta ainult vaatab sellise lootusetu näoga. „Naise silm ja sepavasari – nende all ei maksa passida ...“, ütleb Herman. Meile, mitte vanaemale. Tal on sellised arusaa-matud ütlemissed.

MARKUS: Nagu näiteks „kõik jõuavad teha seda tööd, mida nad jõuavad teha“. Tööks on vaja riistu ja riista peab iga mees endale ise tegema.

MIHKEL: See oli tore päev, kui Hermani sõber ära suri. Mitte see, et sõber suri, aga see, kuidas Herman oma sõbrast rääkis. Kusti. Nii oligi, et vanaema ütles tasake-si: „Kusti on läinud.“ Ja pühkis silmi. Mis mõttes läinud? Meie teada ei käinud Kusti üldse kusagil. Natukene när-videle käis vahel. Õelge kohe, et surnud. Nii saab laps ka aru. Siis olidki matused. Herman istus veranda peal. Paremad sandaalid olid jalas ja lips ees. Vanaema jäigi koju silmi pühkima, aga meid lubas kaasa. Ütles, et tema ei või vaadata. Eks tal oli Hermanist hale.

MARKUS: Aga onu Herman oli vapper. Seisis haua ääres, oli natuke aega wait ja rääkis. „Ma mõtlen selle peale, et see käis tegelikult nii ruttu. Sul oli ju nii palju energiat, sa olid nii äge maadleja. Ja siis korraga nii vilets, nagu polekski sina ise. Puusad valutasi sul hirmsasti. Tahtsid väljas magada, sest sul oli kogu aeg palav... Sa olid ikka nii kohutavalt tüütu vahel. Tatistasid kõik kohad täis. Oh, Kusti. Sa kaalusid oma parimatel päevadel 80 kilo. 80 kilo! Sa olid nii taltsutamatu, et oleks olnud täiesti mõistlik sind magama panna. Aga siis tulid poisid...“ Nüüd Herman nutab natuke. Ja siis vaatab meid. Ta oli nagu korraks unustanud, et me seal metsatukas oleme. Kolm meest ja koer. 80 kilo koera ajas meid ka nuuksuma ja siis tulime Hermanile jälle meelde.

MIHKEL: Kusti oli tõesti hea loomuga. Ta lubas endaga kõike teha. Tuli ja nuusutas meid ja siis me tõmbasime talle ikka soki koonu otsa. Vaatas oma kurbade silmadega otsa ja kummardas pea maha, aga lasi sokil olla. Ta oli nagu mammutipoeg niimoodi, meie Kustisemu. Lumesõda talle ei meeldinud. Ta ei saanud ju vastu hakata. Käppadega on päris ebamugav lumepalle teha. Igatahes ta oli tohutu suur ja see haud sai vist liiga madal, mille Herman metsatukka kaevas. Ja keegi vist sõi Kusti ära. Aga Herman ütles: „Mul polegi sellest nagu kahju. Ta oli igas mõttes üks hea loom. Hea sõber.“ Kõlbab ära süüa ka.

MARKUS: Haavapuust on hea rehapulkasid voolida.

MIHKEL: Miks ta poest meile reha ei toonud?

MARKUS: „Pole tööd, pole rõõmu“. Sa kaotasid selle kinda ära, mille Herman sulle andis, et sa sisse ei lõikaks.

MIHKEL: Erilist vahet ei olnud. Sisse lõikasin ma jalga, mitte sõrme. Üldse oli tobe, et ta sundis meid seda

reha tegema. Ma ei viitsinud lihtsalt.

MARKUS: Sul ei tulnud välja ja sa läksid närvi. Sul pole kunagi mingit kannatust olnud.

MIHKEL: See nuga oli nüri.

MARKUS: Piisavalt terav, et sulle kintsu lõigata.

Mihkel läks väiksena alati pahuraks, kui tal miski esimese korraga välja ei tulnud. Hakkas jonnima või vihastas. Mõnikord ma tegin näo, et minul ka ei tule välja. Siis me saime ühiselt süsteemi süüdistada. Asi pole meis, vaid kõigis teistes. Ma oleks pidanud ära rääkima. Alati tuleb rääkida, ükskõik, mis on. Siis saab rielda, sest nad lähivad närvi, aga lõpuks saab kiita. Tubli, et ära rääkisid. Alati tuleb kõik ära rääkida. Ma ju tean.

Alguses ei olnudki midagi. Sidusime mingi vana kaltsuga kinni ja veri jäi seisma. Lihtsalt joosta oli natukene valus. Aga mõne päeva pärast, kui me olime tagasi linnakodus, ärkas vend hommikul palavikuga. Ema arvas algul, et ju siis on külma saanud, kuigi suur suvi oli väljas. Alles pärastpoole tuli välja, et palaviku tegi see haav ja kints oli täitsa punaseks läinud. Mihkel viidi minema. Ema nuttis. Ma pole isa veel kunagi nii vihasena näinud. Ta tutistas mind juustest ja ütles, et „kas sul ka ei ole mõistust peas või?” Ma ei saanud aru, kuidas üks pisikene haav saab ema niimoodi nutma ajada. Mina lõikasin ka ju ükskord köögis sõrme, aga siis pandi ainult plaaster peale ja keegi ei saanud vihaseks. Keegi ei nutnud. Aga mul ei tulnud palavikku ka. Äkki Mihkel on lihtsalt teistsugune kui mina? Läheb kergemini katki. Ema oli terve nädala kodust ära, isa jäi mind kantseldama. Aga mind ei olnud tegelikult vaja kuigi palju kantseldada. Ma olin kogu aja meie toas teki all ja kuulasin, kuidas mitte keegi minu

kõrval ei hinga. Ma polnud seda vaikust kunagi varem kuulnud. Isa ütles, et Mihkli veri läks pahaks. Nagu õunamahl. See läheb käärima ja vastikuks ja lõpuks peab ära viskama. Mihkel läheb pahaks. Hakkab vahutama ja peab ära viskama. Võib-olla ta plahvatab. Keldris vanaemal plahvatas terve rivi mahlapudeleid.

Ma ei tea, miks ma kellelegi ei öelnud. Äkki ma tahtsin, et vend ära sureks? Vahel ta käib nii närvidele mulle, et tahaks maha lüüa. Nüüd on Mihkel haiglas ja võib iga hetk plahvatada. Aga minul on mahl korras, mul on hea veri. Ma saan ju Mihklile anda. Niimoodi vist tehakse, ma olen kuulnud. Ma ei tea, kui palju mul on, me oleme täpselt sama suured. Ma pean siis vist kõik ära andma, mis mul on. Ma vist suren niimoodi ära, aga... Ükskõik. Mina olen ju süüdi.

Isa magas vanemate toas, kui ma õue hiilisin. Haigla ei olnud tegelikult kaugel ja ma ei pannud ööd ega tühjaid tänavaid üldse tähele. Jooksin nii kiiresti. Ukse juures laua taga oli üks tädi, kes unise näoga ema mulle vastu kutsus. Ma hingeldasin ja nutsin ja karjusin, et te võite kohe kõik minu vere välja võtta ja Mihkli sisse panna. Me ei tohi lasta Mihklil plahvatada. Ema naeris ja kallistas mind ja ütles, et hullem on möödas, endal nägu pisaratest märg. Antibiootikumid hakkasid mõjuma ja vend oli intensiivist juba välja lastud. Õnnelik õnnetus.

Sel esimesel ööl, kui Mihkel jälle minu kõrvalvoodis nohises, ei maganud mina silmatäitki. Lihtsalt kuulasin tema hingamist. See on kõige ilusam heli maailmas.

10. stseen – ENNE UINUMIST 2

Markus ja Mihkel on 10-aastased. Järgmisel päeval on nende sünnipäev. Tuba on pime.

MIHKEL: Markus. (Paus.) Markus! (Paus.) Markus, magad või?

MARKUS: Jah.

MIHKEL: Mis sa arvad, kas Kristi on väga nõme või?

MARKUS: Miks ta nõme on? Täitsa tavaline ju.

MIHKEL: Ei, ma lihtsalt igaks juhuks küsisin.

MARKUS: Mida sa tegid?

MIHKEL: Midagi ei teinud. Kas ma pean kogu aeg midagi tegema kohe või? Lihtsalt mõtlesin.

MARKUS: Mida sa mõtlesid siis?

MIHKEL: Et kas ta on täitsa nõme? Või natuke on nagu normaalne.

MARKUS: Mina ei tea. Minu meelest on küll normaalne.

MIHKEL: Olgu. Siis on hea.

MARKUS: Mis mõttes?

MIHKEL: Mul lihtsalt juhtus kuidagi niimoodi, et ma olin Kristiga vahetunni ajal seal lauluklassis kahekesi ja me hoidsime käest kinni ja siis Ragne tuli sisse sinna ja nägi meid.

MARKUS: Ai jah! Sai väga vihaseks või?

MIHKEL: Alguses küll. Jooksis minema. Nutma vist hakkas ka. Mina ei tea. Aga pärast leppisime ära ikka.

MARKUS: Mis sa ütlesid siis talle? Et mängisite lapatuud või?

MIHKEL: Ei. Ma ütlesin, et ta ajas sassi. Et see ei olnud mina. Et see olid sina.

MARKUS: Misasja?

MIHKEL: No anna andeks. Mis ma tegema pidin siin?

MARKUS: Ükskõik mida peale selle.

Paus.

MIHKEL: Kuule. Üks asi on veel.

MARKUS: Noh?

MIHKEL: Kristi ütles, et kui ta homme meie sünnipäevale tuleb, siis me peame panema nagu sellised südamega ketid kaela, kus ühel on pool südant ja teisel on teine pool.

MARKUS: Mina ja sina või?

MIHKEL: Ei, Kristi. Ta ostis kuskilt sellise. Et siis kõik näevad, et me käime ja nii.

MARKUS: Ähh... No väga tore. Esimene tüdruk ja ikka kohe kaks tükki korraga. Ragne tuleb ka ju sünnipäevale.

MIHKEL: No jah, ma tean. Aga lihtsalt, kui me koju hakkasime minema, siis Kristi tuli minu juurde seda ketti tooma ja siis ma tegin nagu näo... et mis kett? Et ma ei tea küll sellest midagi. Et sa ajasid meid vist sassi.

MARKUS: Misasja?

MIHKEL: Nii et mulle tundub, et tegelikult vist on nüüd niimoodi, et mul ei ole päris nagu kahte tüdrukut korraga. Tegelikult on vist minul üks ja sul ka üks.

MARKUS: Lõpeta ära.

MIHKEL: Mis on siis? Ise ütlesid, et ta meeldib sulle.

MARKUS: Millal ma seda ütlesin?

MIHKEL: Mhh... enne just ütlesid ju, et ta ei ole nõme, et ta on täiesti normaalne. (Paus.) Markus. (Paus.) Markus! (Paus.) No head ööd siis.

TEINE VAATUS

11. stseen – EESTLASED JA VENELASED

Mihkel ja Markus laulavad koos sõjakalt.

KOOS:

Maa tuleb täitsa lastega,
kuid mitte venelastega.
Nad meie maale trügisid
ja suhkru ära õgisid.

MARKUS: Telekas lõhutakse müüri, aga tänavatel on suurematel poistel strelka. See käib väga lihtsalt. Bussipeatuses tullakse juurde ja küsitakse vene keeles suitsu. Kui vastata ei oska, saad kohe molli. Sõna levib igas trepikojas: strelka. Saadakse staadionil kokku ja hakatakse kaklema. Meie oleme liiga väikesed selle jaoks, aga rusikad sügelevad. Mul oli üks atlas. Otsisin Moskva üles ja sodisin ära. Ja siis torkasin pastakaga läbi paberi: strelka. Poisid kaklevad, rahvas laulab, tankid kimavad. Vabadus, vabadus, vabadus!

„Tibladel on pask püksis!“ karjus isa elutoast.

MIHKEL: Ja meie loopisime hoovis passivaid vene poisse. Nad isegi ei saanud aru, kust need kartulid lendasid, aga vastu pead nad said. Ja Eesti sai vabaks. Vene poisid ei kadunud me hoovist muidugi mitte kuskile.

MARKUS: Venelased panid meid keldrisse luku taha paar korda. See kõik oli mängult muidugi, aga mingi hetk tuleb päriselt paanika, kui oled päev otsa vangis. Lastesaate ajaks vist lasti alles välja. Aga me jõudsimme ikka mingisse purki pissida ka seal.

MIHKEL: Jõudsid hilja koju, äsja vanglast vabanenud või hoopis kuskilt mere äärest. Vanemad nagu ei muretsenudki. Neid meie sõda ei huvitanud. Neil olid omad asjad.

MARKUS: Ja tornmajade katuseluugid olid siis ju veel kõik lahti.

MIHKEL: Markus julges kõige kauem ääre peal kõndida.

MARKUS: Sealt riputati jalgupidi alla ka mõni.

MIHKEL: Selles mõttes tehti targasti, et kõige nõrgem võeti. Kõige kergem hoida ka. Ja kui oleks surnuks kukkunud, siis selline on elu. Looduslik valik. Loomulik ja loogiline. Meil jäid kõik ellu. Katusel vähemalt. Sitked sellid.

MARKUS: Vene poisid mürdsid liftišahti sisse, sõitsid lifti katuse peal.

MIHKEL: Rõve.

MARKUS: Ma isegi ei tea, kuidas see täpselt käis. Seda ei oleks vist julgenud proovida ka. Üks poiss jäigi vahele.

Lift sõitis ja poiss tõmmati ribadeks. Hea, et meie ei elanud liftiga majas. Mõttetu kiusatus. (*Mihklile*.) Ja sina käisid vargil ju.

MIHKEL: Mis asja? Ainult paar jäätist võtsin ju.

MARKUS: Jah. Panid põue ja tulid lõdisedes välja.

MARKUS: Paljudel käib see varastamisest tulenev põnevusiha mingis vanuses peal, aga tavaliselt läheb see varsti üle. Mõnel ei lähe üle. Mõnel saab sellest elu.

MIHKEL: Mõned võtavad löömist ka mänguna. Aga mõni virutab päriselt, varastab päriselt, tahabki haiget teha. Näedki pealt, kuidas kurjus sünnib. Ja kuuled, kuidas keegi jääb liftišahti.

MARKUS: Isa sõbrad töid kõik omale Saksamaalt vanu bemme. See oli omaette seltskond, kes nendega sõitis. Iga kolmas sõitis posti otsa või võssa. Kõik teadsid kedagi, kes on ennast vastu puud surnuks sõitnud.

MIHKEL: Metsa oli liiga palju.

MARKUS: Seda püüti väga kiiresti ikka maha ka võtta, aga see kasvab ju tagasi.

12. stseen – OHTLIKUD MÄNGUD

MIHKEL: Miks me neid kanalisatsiooniluke kangu-tasime? Neid ei olnud mõtet varastada ju. Kõike varastati. Isegi liiklusmärke varastati. Kõike sai ju müüa.

MARKUS: Müümisest ma ei mäleta midagi. Me lihtsalt ootasime, et keegi sisse kukuks.

MIHKEL: Aga sellega läks natuke õnnetult. See pikem poiss, nohik veits. Tavaliselt ta ei olnud meiega kaasas.

Miks ta oli meiega? Marika sugulane äkki? Peep.

MARKUS: Tal oli Jaapani kell käe peal, koos kalkulaatoriga. Sellel olid imepisikesed nupud. Tal oli üldse vingeid asju.

MIHKEL: Kanalisatsiooniluuki pidi loksutama. Mõne sai väga lihtsalt lahti. Aga kuidagi jäi Peebul õnnetult käsi sinna vahele, kaas lasti peale kukkuda ja väike sõrm tuli otsast ära. Ta ei julgenud iitsatadagi ise. Täielik haudvaikus oli, kõik ootasid, et mis nüüd saab. Ja siis Timo ütles: „Nuta, nuta, ega keegi naerma ei hakka.“

MARKUS: Nutt ei käi kokku nende asjadega. Mingi lagunenud müüri ääres mängisime pommitamist. Üks punt oli ühel, teine teisel pool. Kivid pidi lahti togima sealt. Ja need, mis maha kukkusid, sai üle müüri loopida. Kui hästi läks, siis oli poolik tellis. Alati ei läinud nii hästi. Pidi ründama ja ise pidi alt ära saama. Mina ei saanud. Verd tuli päris palju. Suuremad poisid küsisid, et kas nutma ei hakka. Ei hakka. Müts tõmmati silmini pähe ja saadeti koju. Näost olin täiesti valge. Jõudsin esikusse, verenire voolas vaikselt mütsi alt. Ema küsis, et mis on. Ei midagi, ma lähen magama ära.

Venelased lükkasid su jääpangaga sõitma ju. Tegelikult oli vesi madal, aga me olime päris väiksed ikka. Mind nad hoidsid kinni, nii et ma ei saanud appi ka tulla. Sul tuli paanikahoog ja sa hüppasid jääpanga pealt vette. Olid üleni märg. Läksime koju, sa olid nagu kange junn. Ema küsis jälle, et mis juhtus.

MIHKEL: Venelased lükkasid loiku.

MARKUS: Kujuta ette, lükkasid loiku. Ise olid üleni märg.

MIHKEL: Vahel tundus, et meie mängumaa oligi täielik sõjatander. Peaaegu iga nädal öeldi raadiost, et meie maja tagant metsast või mere äärest leiti laip. Ega nad kõik vist ise sinna ujuma ei läinud.

MARKUS: Venelased lükkasid loiku.

MIHKEL: Venelasi sai kõiges süüdistada. Alati usuti. „Tagaotsitav on keskmist kasvu ja räägib vene keelt.”

MARKUS: Meie ei leidnud ühtegi laipa. Timo muidugi leidis. Kes muu. Mees olevat olnud juba sinine. Nagu smurf. Timo on ikka täiesti vale nimi sellisele inimesele. Ta oli istuma jäänud. Vaevalt ta isegi enam teadis kui mitu aastat. Timo oli väga hästi arenenud noormees. Eriti, mis puudutab vägivalda ja muud sarnast. See kukkus tal erilise kergusega välja. Võta näiteks üks tikutoos ja üks hulkuv kass... Ja siis lange oma kujutlusvõime ohvriks. Kujutlusvõimet Timol jagus.

MIHKEL: Nende maja oli ilgelt räämas ja sinna ei julgenud tavaliselt keegi oma jalga tõsta. Poleks tahtnudki. Ja isa oli neil räme alkohoolik. Koolis narriti ka muidugi sellepärast. Timo ise mõnitas oma vanameest kõige rohkem.

MARKUS: Kertu oli Timo väike õde ju. Seesama täi-Kertu. Kuidas see jota oma lastele nii kenad nimed sai?

MIHKEL: Neid oli kokku viis last vähemalt. Kertut narriti täide pärast. Neid tõi ta kaasa lasteaias ja koolis niisamuti. Narriti senikaua, kuni keegi lõpuks teada sai, et Timo on ta vend. Kertu oli maailma kõige nutikam tüdruk. Ta ei hakanud Timole kituma. Kõik oleks peksa saanud, Kertu ise ka. Me ükskord jälitasime Kertut koduni, kuni saime aru, mis majas ta elab. Ja seal oli Timo. Me oli-

me valmis juba püksid täis laskma, aga õnneks teda väike õde üldse ei huvitanud. Tal oli alati midagi muud teha. Sellepärast ta kooli väga tihti ei jõudnudki. Ja ta kutsus meid sisse. Tahtis näidata midagi. No üldse ei tahtnud minna ta juurde.

MARKUS: Toas nägime ta vanameest ka. Magas. Alko ja mustuse hais. Timo lihtsalt togis teda möödaminnes ja hirnus vastikult. „Noh, pane ka, ei julge vä?“ Ma ei mäleta, mitmekesi me olime. Kertu tuli ka ukse peale vaatama. Lihtsalt vaatas, kuidas mingid lapsed peksavad ta isa. Tema oma kodus. Käte ja jalgadega löödi lihtsalt. Isa ju magas täis peaga. See ei olegi nagu elus inimene. Alguses keegi nügis ja siis anti käte ja jalgadega lihtsalt tappa. Õnneks olid need käed ja jalad suhteliselt väikeste inimeste omad. Timo ainult vaatas seda kõike pealt ja tegi suitsu.

MIHKEL: Meie kambas ta sai mängida, olla suur ja tugev, kõva mees. Suuremate kambas pidi tööd tegema. Seal olid päris tööd. Kus suurte poiste tööd tehakse, seal jääb alati keegi võlgu. Timol oli ka asju hingel. Ja neid asju niisama ei jäeta. Passisime ükskord hoovis, kui ta suured sõbrad kohale sõitsid. Timo proovis jalga lasta, aga keegi sai jalast kinni. Mul oli pärast terve õhtu süda paha.

MARKUS: Poisid viisid metsa hirmutamiseks. Lasti natuke amokki joosta, sihiti laadimata relvast. Täismehed viisid päriseks metsa.

MIHKEL: Esialgu jooksis Timo seal niisama, aga mõni kevad hiljem sulas ka tema jää alt välja.

MARKUS: „Me keegi ei näe homset päeva. Ainult tänast.“

MIHKEL: Herman.

13. stseen – ÕLLEPURGID

MIHKEL: Mingil hetkel saabub selline aeg, kui sa tunned, et sina ei sõltu kellestki, aga sinust sõltub kõik. Sa võid istuda akna peal ja kõlgutada jalgu. Üks jalg on õues, teine toas. Oled kindlalt maailma sadulas. Vaatad oma õllepurkide kollektsiooni. Ilus. Igal purgil on oma lugu jutustada. Valuutapoe ees oli prügikast. Kõik poisid käisid seal otsimas. Osad olid veits lömmis, neid pidi siis pliiat-siga parandama. Kui purki veidi surkida, siis tuleb natuke lõhna ka välja.

MARKUS: Ja see oli eriline rõõm, kui isa tuli koju mõne purgiga, mida mitte ühelgi teisel poisil ei olnud. Ma ei tea, kust ta need sai. Ju tal olid omad salajased allikad. Need, mida meil juba topelt oli, vahetasime klassivenna kukekommivormi vastu. Sulatasime potipõhjas suhkrut, valasime vormi ja ärisime järgmisel päeval kooli koridoris maha. Nii et lõpuks sai terve kool meie isa alkoholi-lembusest suurt rõõmu tunda.

Mihkel otsib välja ühe punase õllepurgi.

MIHKEL: Seda punast ma mäletan eriti. See ei ole prügikastist, see on otse omanikult. Ma jälitasin teda tükk aega. Marika võttis meid kirikusse kaasa ja seal olid mingid välismaalased. Üks kõndis oma õllega kirikuaias ringi. Ta vist otsis prügikasti. Lõpuks jättis purgi pingi servale. Ma keerasin selle tagurpidi. Lollakas. Seal oli veel kaks lonksu sees ja läks raisku. Oleks võinud olla esimene kord õlut juua. Sest esimene kord, kui me õlut jõime, ma ei ole siiani kindel, kas see oli õlu. Tuulasime kuskil pargis ringi, leidsime mingi pudeli. Keset muruplatsi. Midagi seal sees oli. Maitsesime mõlemad. Ei tea ju, mis maitsega olema peab, ikka neelad alla. Sul ei ole eriliisi ootusi selliste asjade suhtes. Sama oli esimeste välis-

maa filmidega. Laenutuste esimesed filmid olid ka suht kohutavad ju. Käsikaameraga kinos filmitud. Vene keeles peale loetud. Aga see ei häirinud kedagi, ikka vaadati põnevusega.

14. stseen – TÜDRUKUD

MARKUS: Mõnda filmi on muidugi parem vaadata, kui vanemaid kodus ei ole. Jutust ei saanud mitte midagi aru, aga see meid ei huvitanud. Tegevus oli erutavam. Naised tantsisid ja siis näitasid tisse. Algul näitas ühte, siis teist ja siis mõlemad vilkurid paljaks.

Võib-olla seal oli hoopis midagi muud. Mingil hetkel hakkab tunduma, et igal pool võiks olla... mõned vilkurid.

MIHKEL: Tüdrukutega ei ole kerge suhelda. See on elu üks suurtest pöördepunktidest, kui sa avastad, et tüdrukud sind vaatavad. Sest tüdrukul on täpselt selline pilk, et tema on juba mingi maailma avastanud, mille olemasolust sinul veel aimugi ei ole. Sellest maailmast annab sulle märku higistamine. Oled jõudnud eluetappi, kui see lõhn, mis enne sattus vahel jalanõudesse, on hakanud igale poole mujale ka levima... „Palun ärge tulge siia,“ mõtled sa tüdrukuid märgates. Aga tüdrukud tulevad. Loodusjõud, esimene lumi, esimene märkus, esimene leil, esimene õlu. Süda on paha, aga häbi on lavalt maha tulla. Sest sa oled ju mees. Käevarred on üleni märjad. Pühid ära. Kõik tuleb tagasi. Ja veel rohkemal hulgal. Istud ja kuulad tüdrukute juttu. Kõrvad ka higistavad. Enda teada ei ole sul kõrvadest kunagi higi voolanud. Merili. Temal on igasuguseid lugusid. Tal on seljas selline küpsust rõhutav kudum. Väga enesekindel riietus. Ta puhub nätsumulle ja räägib nagu naine. Ta nägi bussis

ilusat kutti. Tüüp oli nätsu närinud. Ja tead, mis Merili ütles? Ta ütles, et ma tahan ka nätsu. Täiesti võõrale poisile. See oli lahke ja pakkuski nätsu. Ei, ma tahan seda, mis sul suus on. Ja siis nad hakkasid bussis tatti panema. Merili sai igatahes nätsu endale.

Ega sellises olukorras ei ole muud teha kui lollakalt naerata. Higistad ja ootad, et vahetund saaks otsa. Järgmine on matemaatika ja sina ootad, et vahetund saaks otsa, saad aru? Jutu lõpuks küsib Merili, kas ma nätsu tahan. Keeruline küsimus. Mingis mõttes oleks ju mehine see suudlus ära teha, aga mis siis, kui see on selle sama tüübi näts sealt bussi pealt? Ma olen näost vist tulipunane, aga otsustan ikkagi selle väljakutse vastu võtta. Nõjatun pisut ettepoole ja Merili torkab mulle nätsupaki nina alla. Tillikas.

MARKUS: Kellegi korteris oli mingi pidu. Tavaliselt oli ikka nii, et külmkapp söödi tühjaks. Seal vist eriti midagi ei olnud, mingid kehvemad kompotid toodi välja keldrist. Kogu raha läks joogi peale. Siis hakati mängima. Teater. muusika.kino. Teater oli kallistamine. Kino... Ma ei mäleta, mis kino oli. Muusikaga pidi minema teise tuppa ja seisma niimoodi, et suud on koos, kümme sekundit. Lihtsalt hoiad vastamisi. Ma sain teatri alati millegipärast, päris nõme. Kallistama pidi teiste ees. Siis ei tohtinud teise tuppa minna. Teised vahivad ja teevad mingeid hääli kõrval. Päris kõva higistamine. Ja siis tuli hops – muusika. Ma seda tüdrukut ei teadnudki eriti. See oli ka kudumiga. Ma ei saa aru, see on nagu mingi... Nad on mingi piiri ületanud ja siis usaldatakse neile see kudum. Nad enne ajasid ühe poisiga juttu ja keset seda ta lihtsalt tõstis kudumi üles ja tüüp pistis oma pea sinna alla korraks. Et nagu – ma sain uue mudeli või midagi. Viitsid, näita? Davai, tule. Selline tüdruk ja sellega läksi-

me teise tupp. Nonii, hoiame. Suud on koos. Kohe saad aru, et on kogenum inimene. Mina hakkan hoidma. Kaks sekundit, vaatan äkki, et midagi ta teeb seal. Midagi on teistmoodi, hakkas mängima äkki. Appikene! Minu suus on ta. Keele ja asjadega. Pekki, see käib hoopis nii. Enda suu tundub korraga kaks korda suurem. Ma mõtlen, et kuhu ma lähen nüüd sellise suuga, aga siis saab kümme sekundit otsa.

Pärast õhtul oli ikka väga imeline tunne. Katastrooffilmi lõpp, kui kõige hullem on möödas. Sa oled päästetud, eksole. Kogu maailma raskus on su õlgadelt kadunud ja võiks öö läbi laulda.

15. stseen – MEIE PERE

MARKUS: Mingis mõttes me elame nagu kahes maailmas samaaegselt. Üks maailm on õues – Timo, tüdrukud ja tornmajade katused. Ja teine kodus.

MIHKEL: Ma püüan jupp aega aru saada, mis tööd meie isa teeb. Kui me väiksed olime, siis ta rääkis, et ta gurdab Žiguliga Moskvasse.

MARKUS: Isa on naljamees ka. Me oleme täiesti kindlad, et isa saaks Moskvasse tagurdamisega hakkama. Kuigi autol varastati peeglid ära. Elus on vaja ikka edasi jõuda. Plaan on vaja täita.

MIHKEL: Mis ta siis teeb, kui ta auto ära on parkinud? Projektide läbivaatamine, materjalide tellimine, defitsiidi hankimine. Defitsiit on haruldane aine, mille leiukohti teavad vähesed.

MARKUS: Mis ta siis teeb, kui keegi on defitsiidi leidnud? Kui juhtub olema talv, siis pannakse asfalti.

Maapind on külmunud, lumi on maas. Aga teid on vaja ehitada, sest nii on ette nähtud. Kevadel sulaga vajuivad asfaldile suured praod sisse ja töö tuleb kõik ümber teha, aga vähemalt plaan saab täis. Plaan saab täis ja isa saab uuesti tööd teha.

MIHKEL: Meie oleme sündinud Nõukogude Liidus, kaks tükki ühe korraga. Plaan üheks aastaks ületatud.

MARKUS: Maailm, kuhu me sünnime, plahvatab samal ajal paljudeks tükki. Mõned proovivad seda peatada. Mõned proovivad seda maailma uuesti kokku panna. Kokku panna on maailma keeruline, sest on veel mõned, kes korjavad tükke üles ja panevad oma taskusse. Äkki läheb tarvis.

MIHKEL: Meie isa teeb seda kõike. Paneb plahvatust omale kohale tagasi. Paneb kokku maailma, kuhu me sündisime. Ja paneb midagi oma taskusse ka, sest elu läheb edasi ja ehk läheb tarvis.

MARKUS: Mõne aja pärast isa ei sõida enam autoga tagurpidi. Tundub, et keegi sõidab hoopis temast üle.

MIHKEL: Elu oli nagu üks suur reguleerimata ristmik. Kõik seaduseaugud realiseeriti ära. Auke oli rohkem kui kõike muud. Nõrgad ootasid kodus seaduseid. Tugevad realiseerisid tänaval auke.

MARKUS: Ja Herman kolis vanaema juurde sisse. Ilma et oleks teda korralikult kosinud või midagi.

MIHKEL: Tema enda maja ei pidanud lihtsalt enam sooja.

MARKUS: Aga postiljon hakkas nüüd ajalehti hoopis Hermani postkasti viima. Sattuski vist lõpuks segadusse. Ja keegi ei saanud enam midagi aru.

MIHKEL: Kõige vähem vanaema.

MARKUS: Isa käib tööl. Aga töölt koju tulek võtab tal igal õhtul kole palju aega.

MIHKEL: Ema on kodus kurb ja kahtlustav.

MARKUS: Kui isa koju ei jõua, siis meie ei saa ka und. Ema ja isa on päris palju kodust ära. Aina rohkem. Nad kohtuvad tavaliselt „Aktuaalse kaamera“ ajal. Ja kui nad seda vaatavad, siis ainult kritiseerivad. Kõik on nii pahasti. Me uudiseid üldse ei kuulegi, sest vanemad räägivad kogu aeg saatejuhiga võidu. Võib-olla nad tahtsid tegelikult lihtsalt omavahel vaielda. Ma küsisin, et kas te tülitsete. „Ei, me vaatame telekat.“ Alati seesama vastus.

MIHKEL: Enne aktuaalset oli krimisaade. Seal näidati järjepanu inimesi, kelle asukohast palutakse teatada. Mõnikord, kui vanemaid pole jälle kodus, siis ma tahaks ka sinna helistada. Igaks juhuks.

16 . stseen – PERE LAGUNEMISE ALGUS

MARKUS: Kruvisime isaga koos pastakaid. Tal üks sõber vedas kuskilt kirjatarbeid riiki sisse. Isa sai peaaegu tasuta mingi partii, kus see mummu oli ära kuivanud. See, mis pastaka otsas tinti paberile rullib, väike mummu. Nii et südamiku pidi pastakatel ära vahetama. Kastide kaup kruvisime pastakaid. Terve perega. See oli hea töö. Isa ostis uue auto ka. Või noh, peaaegu uue auto. Tagaistme peal põrkamise vastu polnud meil midagi. Pastakaid osteti. Isa ja tema sõber olid turuliidrid, kuni nende ladu maha põles. Allesjäänud raha pandi aktsiatesse. Isa käis siis mõnda aega jala. Aga ta leidis alati uue auto ja uue ettevõtmise.

MIHKEL: Tuli meile kooli järele uue bemmiga. Päris uhke tunne oli. Kimasime mööda linna. Tal oli vaja mingi tüübi juures käia, andis talle mingi nutsu üle ukse. Siis ma sain aru, et isa on üsna plämmis. Roolis istudes paistis täiesti tavaline, aga kui autost püsti tõusis, siis peaaegu tuikus. See ei morjendanud meid eriti. Sõitis ju korralikult. Kihutasime edasi. Politsei pidas kinni. Vanamees võttis kasti jooki tagant ja võis jälle edasi sõita.

MARKUS: Riidekapis olid rahapatakad. Hunnikus. Ta ei olnud eriti õnnelik, kui me need üles leidsime. „See pole minu raha.” „Miks see siis siin on?” „Seda ei saa panna panna,” ütles ta. Muigas. Õhtul tuli keegi jälle läbi, ootas koridoris, isa käis korra magamistoas. Keegi ühtegi sõna ei öelnud.

MIHKEL: Vahel tuldi läbi ja ilmselt isal ei olnud anda. Siis öeldi küll midagi, aga hästi vaikselt, konkreetset, tõsiselt. Lätis oli mingi piiritusetehas. Ma ei tea, kas see oli ka sõbra oma, aga sealt toodi viina. Ilma maksuta, muidugi. Mingi hetk isa vist ei tahtnud sõita enam, aga siis käidi talle meelde tuletamas, mis elus oluline on.

Isa teab väga hästi, millal ta valetab. Valetamise puhul on väga hea võimalus, et inimene hakkab ise ka seda uskuma. Ta ei tea enam päris hästi, kes ta on. Ta ei tule enam meie maailma ja meie peame tema maailma mine-ma. Aga teda ei pruugi seal ka olla. Isa on ise defitsiidiks muutunud.

MARKUS: Ema pidi teise töökoha juurde võtma. Hakkas koristamas käima. Meie koolis. Ta läks sinna hästi hilja, kui kõik olid juba koju läinud, et meil häbi ei oleks. Aga ükskord taheti suurema kambaga salaja koolimajja jalkat mängima minna. Ma püüdsin teisi veenda, et teeks midagi muud, aga ei õnnestunud. Jäimegi

vahele. Sehkendas seal midagi mingi kaltsuga. Aga keegi ei naernud. Mõttetult muretsesime. Kõik said aru. Emadest me lihtsalt ei rääkinud. Isasid me enamjaolt vihkasime. Kellel oli.

MIHKEL: Siis sõitis ema mõneks ajaks ära. Komandeeringusse. Kui tagasi tuli, siis magas kaks päeva jutti. Ta oli kuidagi halliks läinud. Nagu oleks käinud kusagil nahka vahetamas. Isa magas ka, tema magas pea-aegu kogu aeg. Kui ei maganud, siis ta jõi.

Meil ei olnud kellegi käest luba küsida, et välja minna. Vanamees oleks pidanud meid valvama, aga seda on raske teha, kui sa oled juua täis.

17. stseen – KLASSIÕHTU

MARKUS: Kaheksandas klassis kolisid klassiõhtud koolimajast ära korteritesse, kust vanemad parasjagu komandeeringusse olid sõitnud. See Kristi, kes oli Mihkli vadele tõttu kogemata kaks päeva minu esimene tüdruk, oli ka kutsutud. Tal oli helesinine koolikott. Ta oli sinna peale joonistanud, ta joonistas väga hästi. Küüsi lakkis ta ka teistmoodi, kõik ei olnud ühte värvi. Ta oli suhteliselt vaikne. Heatahtlik. Sa ei pane teda eriti tähele, aga kui sa mingil põhjusel teda tükiks ajaks vaatama jääd, siis taipad korraga, kui ilus ta tegelikult on. Selline seletamatut sorti ilu.

MIHKEL: Poisid olid putkast mitu spordikotitait õlut kohale vedanud. Paljudel oli tegelikult viina ka. Süüa polnud midagi, aga see oli pigem hea, sest siis hakkab paremini pähe. Karl-Eerik ütles nii. Ta oli kogenum poiss. Mina pidin juba pärast teist õlut natukeseks maha istuma, sest pea käis hirmsasti ringi.

MARKUS: Kristi on üsna purjus, no väga purjus. Või laseb lihtsalt niimoodi välja paista. Ma ei tea. Edvistab võib-olla, sest Karl-Eerik meeldib talle. Ma vaatan Kristile korra otsa ja siis ta teeb noomoodi... mulle vastu nina tasakesi. Nad lähevad magamistuppa. Selles kõiges ei olegi midagi imelikku, ma saan aru, aga see ikkagi natuke häirib.

MIHKEL: Mina tulin köögist ja nägin, et magamistoa uks on paakil. Kristi magab seal, pesuväel. Või noh, ma arvasin, et ta magab, aga ta ikka liigutas. Ma saan aru, et ta polegi üksi seal. Karl-Eerik on ka. Karl-Eerik oli väga lahe tüüp. Pärast kastiauto jagamise erimeelsusi lasteaias said meist päris head sõbrad. Nad ei pane mind tähele. Toas on pime ka. Karl-Eerik üritab Kristit suudelda natuke, aga see keerab pea ära. Ta ei hakka üldse vastu ega midagi, lihtsalt on kuidagi uimane. Karl-Eerik tõmbab tal püksid jalast ära. Ma olen seal pimedas toanurgas ja märkamatuks jäädes ära minna on juba peaaegu võimatu. Natuke ei taha ka. Pealegi nad võivad siis arvata, et ma olen mingi pervers. Piiluja selline. Siis paiskub uks ootamatult lahti ja ma hüppan kapi nurga taha peitu.

MARKUS: Nad on teises toas ja ma tean, mis seal toimub. Ikkagi on imelik. Ma ei mäleta häält. Võib olla seal oligi vaikne. Jah, lihtsalt vastik vaikus. Karl-Eerik tuleb varsti toast välja. Ma ei tea, kas ta ütles midagi. Kas ta vaatas mulle otsa? Kas ta naeris? Ta läks tagasi. Ja varsti järgnesid talle teised poisid. Vanema klassi poisid. Nad olid meie peole sisse sadanud. Me olime lapsed alles. Kui ma neid vaatasin, siis ma sain aru, et me oleme ju lapsed. Istusime kõrvaltoas. Ja ootasime. Vahepeal läks uks lahti ja keegi ütles midagi rõvedat. Meie ootasime.

Siis tuli Kristi välja, läks meist mööda, tekk ümber. Ta

läks vetsu. Oksendas. Tuli tagasi, meist mööda, tekk ümber. Läks tuppa tagasi, nagu poleks tal enam kuskile mujale minna.

MIHKEL: Ma ei mäleta enam detaile. Ainult seda tunnet. Seda uut tunnet. Kogu mu keha oli nii pingul ja ma arvasin, et ma plahvatan. Lendan tükkidena mööda tuba laiali. Keegi poistest tõmbas kaardina ette, nii et ma ei näinud enam mitte midagi. Kuulsin ainult neid hääli. Vanema klassi poiste rõvedat irvitamist. Ja seda kintsude ja... Mul oli põnev ja häbi ja tohutu hirm. Mida nad minuga teevad, kui nad mind märkavad? Ma tundsin, kuidas mu süda taob nii pööraselt, ainult et millegipärast ei asunud see süda enam rinnus nagu tavaliselt vaid kusagil hoopis allpool. Alguses ma surusin lihtsalt rusikad vastu pükse. Mul oli nii häbi ja nii hea. Ma tahtsin sealt põgeneda ja ma tahtsin, et see kõik veel ära ei lõppeks.

MARKUS: Me olime kõrvaltoas, kui see kõik juhtus. Ja me lihtsalt istusime. Pidude ei olnud enam. See ei olnud meie pidu. Me lihtsalt ootasime, et see lõppeks ära. Et nad läheksid ära. Keegi meist ei teinud midagi. Me ei saanud. Me teadsime ainult seda, et kui meie oleksime need vanemad poisid, siis me ei teeks ju niimoodi. Me ei teeks ju niimoodi? Üks meist, ma ei tea, äkki see oli isegi Timo, ütles: „Aitab küll. Ta on ju nagu madrats.“ Sest Kristi juba magas ilmselt. See kõlab vastikult, mis ta Kristi kohta ütles, aga see oli omamoodi vapper. Ta ei mõelnud sellega midagi halba, ta oleks tahtnud Kristit kaitsta.

MIHKEL: Ma kükitasin seal pimedas ja kogu mind ümbritsev maailm plahvatas laiali tohutuks mõnuks ja tohutuks valuks.

MARKUS: Ma istusin seal kõrvaltoas ja mul ei olnud võimalust vastutada. Mul ei olnud kuskile minna.

18. stseen – ENNE UINUMIST 3

Markus ja Mihkel on 17-aastased. Järgmisel päeval on nende sünnipäev. Toas on pime.

MIHKEL: Markus. (Paus.) Markus! (Paus.) Markus, magad või?

MARKUS: Jah.

MIHKEL: Kuule, mis sa arvad, teeks äkki homme sinna Denissi juures?

MARKUS: Miks seal? Mingi mõttetu läbu tuleb lihtsalt siis ju. Pärast jälle mingid jamad.

MIHKEL: Läbu ei ole kunagi mõttetu. Ja kuule, me saame kaheksateist. Kellelgi ei tule mingit kobisemist. Ma käisin seal üleile. Päris jabur oli. Lendasime sinna. Neljakesi. Ja saad aru, Deniss tellis litsi. Ta on ikka täiesti hull vend. Ma ei teadnudki, et nii noortele üldse naisi müüakse. Keegi ei küsinud dokumente ka. Deniss lihtsalt helistas ja lits oligi kohal.

MARKUS: Ahah.

MIHKEL: Denissi paps on esmaspäeva hommikuni ära. Maja on täiesti tühi. (Paus.) Sinna mahub päris palju rahvast ka. Ja naabrid ei hakka kobisema. Nad ei julgekski. Nad kardavad Denissi papsi. (Paus.) Kuuled või? Mis arvad siis? (Paus.) Kuule, ega mina ei teinud ju selle litsiga midagi. (Paus.) Eelmisel reedel ma sattusin selle Ragne sõbranna juurde kuidagi. Tead teda, eks? Ja siis me suudlesime seal voodi peal ja tal oli mingi teksapluus seljas. Trukkidega. Ma tegin ühe truki lahti ja täiesti jabur... ma ei saanud aru, kus tal need nupud on, mis rinna otsas käivad. Ma ei leidnud neid üles. See oli päris naljakas. Muudkui suudlesime edasi... suudlust ei saa ju katki

ka jätta... mis sa siis teeks... vaataks otsa või? (*Naerab.*) No ja siis ma tegin teise truki ka lahti, aga ta tõukas mu käe eemale. Hehh... ma ju ei tahtnudki teda paljaks võtta. Mul oli lihtsalt täiesti tehnilist laadi huvi... et kus nibu on? Sul on ka nii olnud või? (*Paus.*) Ah? Magad või? (*Paus.*) Teeme siis Denissi juures sünni vä? (*Paus.*) Nojah, head ööd siis.

19. stseen – MIHKEL LAGUNEB

MIHKEL: Ja siis ühel päeval tulid naaberkooli omad arveid klaarima. Nad ei oleks pidanud sisse saama muidugi, aga igat auku ju ei valvatud. Peldikuaken puruks ja tupp, ükshaaval. See selgus pärast. Ma ei tea, palju neid täpselt oli. Ühel hetkel olid nad võimlas. Mingi tossupomm ja siis pisargaas. Keegi aevastas, köhis ja sai hirmsa kolaka vastu lõugu. Ja siis läks lahti. Ega nad ise ka ei näinud täpselt, keda lüüa. Aga ootamatus oli nende poolel. Ma ei mõelnud üldse midagi, ma viskasin lihtsalt tooliga. Tegelikult päris mitme tooliga. Ma olin veits eemal ja see tundus hea mõte. Hirnu ei olnud mingisugust. Korraga oli nagu lihtsalt väga põnev. Päris kaklus. Osad panid jooksu. Tüdrukud kiljusid. Ma arvan, et mõned poisid ka kiljusid. Ühel hetkel liikus see rüselus koridori ja sealt õue. Silmad kõigil kipitasid, värskes õhus oli parem kakelda. Trepil peal oli konkreetne vere loik. Siis tuli politsei. Keegi vist kohe helistas, kui jamaks läks. See ei kehtnud kokku nii kaua üldse.

Ja siis oli juba sõda. Aialippidega anti nii palju, kui neid jagus. Naelad jäid sisse osadel. Politsei lendas väga julgelt peale ka. Ju nad mõtlesid, et kogu kaader ehmata ära. Ja no enamus vist võttis hoo kohe maha, aga keegi hull lajatas mendile näkku. Ma ei teagi, kes see oli. Kuigi

ma olin ikka väga lähedal. Aialipiga ja väga pahasti. Mis häält teeb silm, kui selle sisse lüüakse roostes nael? Mitte mingisugust häält. Surmahirm on väga vaikne.

Me teadsime lihtsalt, et nüüd peab jooksuma. Nüüd on kõik läbi. Lihtsalt jooksed. Alguses ei saa aru, kuhu. Nagu oleks täiesti võõras linnas. Linn on pime, silme eest must, tänavaotsast näed vilkureid. Iga tänava otsas. Kõik ekipaažid aeti välja. Nad panevad kõik käigud kinni. Hing on kinni, aga jooksed hullult kiiresti. Päril palju poisse läks kongi sel õhtul. Ma olin garaažide juures lõksus, meid aeti sinna vahele. Sa oled nagu loom, valgus pimestab. Seal ma kukkusin. Astusin auku ja käisin kõhuli.

MARKUS: Mina läksin välja jooksuma lihtsalt. Ja sattusin ka selle möllu keskele. Ma arvasin, et päris sõda on lahti läinud. Mingi mõttetu koolipeo pärast selline andmine. Ja ma pidin ka põgenema. Nagu ma oleks süüdi. Kõhutunne ütles, et siin ei ole mõtet seletada. See oli täielik juhus või ma ei tea mis, et ma sind nägin. Miks sa, loll, sinna üldse jooksid? Tupikusse. Ma arvasin, et sind on tulistatud.

MIHKEL: Ma lihtsalt kukkusin.

MARKUS: Ma mõtlesin, et sa oled kuuli saanud ja lihtsalt kuidagi karjusin ehmatusest. Õnneks politsei ka ehmus sellest. Tähelepanu läks sinu pealt ära, mind nad ei näinud, ma olin nurga taga. Nad tulid vaatama, kes karjus. Ma hiilisin teiselt poolt autot. Tõmbasin su üles...

MIHKEL: Eriline päästja nüüd! Ma teadsin ise väga hästi, mida teha. Garaažide juures ühe seina ääres on alati redel. Sealt saab üles katusele ja üle aia võpsikusse hüpata. Ma oleks ise ka minema saanud.

MARKUS: Aga ei saanud. Ma tõmbasin su püsti ja me

pistsime punuma. Kuule, kas sina löid selle politseiniku pimedaks?

MIHKEL: Nalja teed või?

MARKUS: Mulle tundub, et sa olid nii kõva mees küll.

20. stseen – OHU MÄRGID

MARKUS: Meie kaheksateistkümnnes sünnipäev oli esimene, mille isa vahele jättis. Lihtsalt ei ilmunud kohale. Isegi mitte täis peaga. Ema oli ta tegelikult juba mitu aastat tagasi välja visanud ja viimasel ajal ei andnud ta üldse enam näole. Too õhtu, too isa väljaviskamise õhtu jääb mulle alatiseks meelde, kuigi mingeid erilisi emotsioone mul sellega seoses ei ole. Ma ei tundnud kurbust. Ma ei tundnud isegi häbi, kui ta täis peaga seal trepikojas röökis ja ukse maha lubas lõhkuda. Ma ei tundnud, et jääme isast nüüd ilma või midagi. Meil ei olnud isa juba päris pikka aega olnud. Minu ainus küsimus oli, et miks ema seda juba varem ei teinud.

MIHKEL: Ole vait.

MARKUS: Oli gümnaasiumi lõpetamise kevad. Tunde enam ei toimunud. Ainult eksamid. Mina õppisin nagu hullumeelne. Mihkel hulkus lihtsalt hommikust õhtuni kusagil ringi.

MIHKEL: Deniss oli juba kümnendas välja kukkunud. Karl-Eerikut hoiti veel viimase hetkeni, aga ta ei saanud päris mitmes aines kolme kätte, nii et eksamitele teda ei lubatud. Mul oli lihtsalt suva.

MARKUS: Kui me pidime oma kätega midagi tegema, ehitama või meisterdama, oli Mihkel tõeline käpard. Aga

õppimises ei olnud tal kunagi mingeid probleeme olnud. Talle jäi kõik palju kiiremini meelde kui minule. Ükskord käis ta ajaloo järeltööd kaks korda tegemas. Ühe korra minu ja teise korra iseenda eest. Ainult pused vahetasime ära. Järgmisel päeval oli lõpukirjad. Kell hakkas südaõõle lähenema, aga Mihklit polnud ikka veel kodus.

MIHKEL: No mis asja sa kirjandiks õpid?

MARKUS: Mingil hetkel ma ei pidanud enam vastu ja läksin Mihklit otsima. See ei olnud raske, sest ma teadsin kõiki nende lemmikkohti. Ma olin seal ise ka varem käinud. Lihtsalt mina kasvasin nendest majakatustel hulkmistest puberteedieas välja.

MIHKEL: Ei kasvanud sa midagi. Katuseluukidele hakati lihtsalt järjest tabalukkusid ette panema. Aga Karl-Eeriku isa oli korteriühistu juhataja ja me varastasime tema tagant võtme. See ei olnud isegi kõrge, suvaline kolmekorruseline hrušovka. Aga kevadeti armastasime seal lebotamas käia. Jõime rummikoolat ja ahelsuitsetasime endid romantiliselt hommikusse. Sa ei oleks pidanud sinna tulema.

MARKUS: Ma tean, aga meil oli järgmisel päeval eksam. Nad kõik olid purjus. Eriti Deniss. Kui meie isa jõi, siis muutus ta kõigepealt haledalt sentimentaalseks, siis suurustavaks ja kõige lõpuks kurjaks ja vihaseks. Kui Deniss jõi, muutus tema Supermaniks. Ta oli siis kõige kõvem mees maailmas. Hakkas lollusi tegama. Ja kuidagi õnnestus tal alati teised endaga kaasa vedada.

MIHKEL: See ei olnud Denissi süü.

MARKUS: Jah, ma tean, aga mida sa siis tahad, et ma ütleksin?

MIHKEL: Ütle nii, nagu asi oli.

MARKUS: Selle maja kõrval oli teine maja. Mitte nagu elumaja või midagi. Ma ei tea, siia maani, mis otstarbel seda kasutatakse. Mingi katlamaja laadne asi. See oli üsna kaugel, aga õnneks madalam. Ja Deniss... Ta oli täiesti purjus ja kaootiline... Ma ei osanud seda ette näha. Aga igal juhul, ühel hetkel ta röögatas, tormas katuse serva poole ja hüppas. See oli nii ootamatu. Esimene mõte oli, et ta on surnud. Aga siis kuulsime me tema huilgast. Ta oli seal katlamaja katusel ja röökis, käed taeva poole. Karl-Eerik hüppas teisena ja nad ronisid mööda katlamaja tuletõrjeredelit alla tänavale. Ma ei tea, miks mina seda tegin. Võib-olla selle Denissi rõveda ilkumise ja manipulatsiooni pärast.

MIHKEL: See ei olnud Denissi süü.

MARKUS: Võib-olla sellepärast, et näidata hoopis Mihklile, et minus on ka endiselt sisu. Julgust. Seiklusjanu. Et ma olen ka endiselt kamraad. Et ma olen ikka veel samasugune nagu tema. Et ma olen ikka veel olemas. Ma ei oska seda seletada. Lollustega on alati see asi, et sa ei põhjenda neid hiljem kuidagi ära. Igatahes, ma hüppasin. See oli pikk maa, aga ma hüppasin ära. Ja ma arvasin, et Mihklil on hea meel. Ma arvasin, et kohe-kohe kuulen ma sealt ülevalt katuselt tema heakskiitvat võidukisa. Aga kui ma tema poole vaatasin, siis ta lihtsalt seisis seal. Käed taskus. Pilk tühi. Me vaatasime teineteist. Mina seal katlamaja katusel ja tema mõned meetrid eemal, kõrgemal. See kestis väga põgusa hetke. Siis pööras ta mulle selja ja läks ära. Luugi kaudu alla. Ja minema.

21. stseen – TELEFONIHELIN

MIHKEL: Kui ma ei osanud veel ise paelu siduda, siis tuli ema niimoodi minu selja taha ja aitas. Ma olin kogu sidumise aja tema kaisus. Sellepärast ma ei tahtnudki seda ise selgeks saada. Sest niimoodi ta pidi mind kallistama.

Ükskord oli ema tööl ja isal oli jälle paha olla. Ta hüüdis ja ma viisin talle kruusiga vett. Ta jõi ja vajus kohe magama. Ma tõin talle teki ka. Isa oli soe ja ta haies päris hullusti ja ei saanud eriti millestki aru, aga ma proovisin diivanile tema kõrvale minna. Sain tal natuke aega kaisus olla. Siis ta keeras end ja ma kukkusin maha.

See väsitab ära, kui sa ei tea, kes sa oled. Kui sa püüad ja püüad, aga kõik pudeneb käest. Pastakad, autod, naine ja lapsed. Nii et sulle peab lõpuks meelde tuletama, mis elus oluline on. Kui kogu su maailm kukub kokku, sest ahvatlevad seaduste augud on korraka järsuks kuristikuks muutunud. Kui kogu aeg jõuavad teised sust ette. Kui peab jõudu ja rusikaid kasutama, et teistele poistele muljet avaldada. Ma ju sain sellest aru. Mina kardan ka.

Ma kardan kõrgust. Markus ronib alati kõrgemale oksale kui mina.

Ja pärast seda, kui isa ära läks, muutus kõik veel hullemaks. Markus tegi näo, nagu mitte midagi ei ole juhtunud. Kuigi ma nägin, et ta tundis ennast selles kõiges süüdi. Et isa jõi, et emal põlved valutasid, et mina ringi hulkusin. Ma vihkasin seda. (*Markusele.*) See ei olnud sinu süü. See ei olnud mitte kellegi süü.

Mul oli hea meel, kui Markus ei viitsinud mingil hetkel enam meiega kaasas jõlkuda. Mul olid mu sõbrad ja nendega koos oli lihtne olla. Aga seal katusel... seal Karl-

Eeriku maja katusel ma tundsin, et Markus võttis nad minult ära. Mul ei olnud enam neid ka. Ta kustutas mu ära.

Pärast seda ma lihtsalt kõndisin. Sihitult. Bussikas togiti nalja pärast mingit alkassi. Kõik asotsiaaalid on ühte nägu. Paistes, paksu mütsi all. Iga ilmaga. Kõik nad teevad sama häält. Ragisev, kärisev, rohkem juba looma kui inimese hää. Nad on kas kurjad või väga hirmul. Neid jagub bus-sidesse, poodide juurde, trepikodadesse. Kõik nad on ühte nägu. Üks kaob, teine tuleb asemele. Aga sellel mehel olid meie isa kingad. Ma olen neid kingi nii palju kordi esikus vaadanud, et tean neid peast. Isast olid ainult kingad alles. Ülejäänud oli see paistes, ragisev tomp. Ma ei tea, kas ma oleksin ta üldse ära tundnud. Läksin lihtsalt edasi. Kingad ei olnud piisav, et sinna jääda. Millegipärast ajas oksele. Ja see oli vahelduseks hea tunne.

MARKUS: Kell pool kuus hommikul helises telefon. Ja jäi igavesti helisema. Igas minu unenäos, igas minu mõttes, igas minu teos, otsuses või valikus on alati see helin. Kell pool kuus hommikul.

Ma imestan, et ema esimesena telefonini jõudis. Ju siis tema ei saanud ka und. Ta tõstis toru, kuulas ja kukkus esikupõrandale kokku. Nagu filmis.

Tagantjärele on see kummaline, kui ratsionaalselt mina suutsin sellel hetkel tegutseda. Ma korjasin ema põrandalt kokku, panin ta riidesse nagu lapse, tellisin takso.

Ma rääkisin arstidega, ma võltsisin kõikidesse vajalikesse paberitesse ema allkirjad. Ma andsin verd. Ma oleksin ikka veel olnud nõus kogu oma vere ära andma nagu tookord lapsena, aga nad ei tahtnud. Ütlesid, et rohkem ei või.

Ma rääkisin Karl-Eeriku isaga, kelle kojamees oli esimese inimesena hommikul pärast kiirabisse helistamist üles ajanud. Kojamees leidis ta Karl-Eeriku maja ja selle kõrval oleva katlamaja vahelt maast.

Kui me tolle varahommikul emaga maja ees taksot ootasime, siis ma arvasin, et ma olen oma venna igaveseks kaotanud. Aga nad andsid ta meile tagasi. Umbes poole aasta pärast. Arst ütles, et see on ime, et ta elama jäi. Vaikiv ja jalutu ime. See arst oli rumal. Iga lapski teab, et imesid ei ole olemas.

Ma sain looma-abistajaks. Tohterdan haiget kaelkirjakut, kuulan igal ööl, kas ta ikka hingab. „Kõik jõuavad teha seda tööd, mida nad jõuavad teha.“ Herman. See ei ole üldse lõbus töö. Ma teen lihtsalt kõike seda, mida tegema peab. Kuulan igal ööl, kas ta ikka hingab. Kui mitu aastat võib üks öö kesta?

22. stseen – ENNE UINUMIST 4

Markus ja Mihkel on 20-aastased. Järgmisel päeval on nende sünnipäev. Toas on pime.

MARKUS: Mihkel. (Paus.) Kuule, ole hea, hinga kuidagi... valjemini. Ma lähen närvi, kui ma ei kuule. (Paus.) Karl-Eerik ja Ragne tulevad homme läbi. Ma Denissi ei kutsunud. Sorry, eks, ma ei tea isegi, kus ta on. Ma ei ole teda mitu kuud näinud. Äkki kukkus kinni või midagi. (Paus.) Me mõtlesime, et istume niisama. Ragne arvas, et raudselt peab kasiinosse minema, et nüüd meil vanus täis, aga ma ei tea... Või noh, seal niikuinii pole juurdepääsu sulle ja tegelt vahet pole ka ju. Täiesti suva. Või mis? (Paus.) Wismarist helistati teisipäeval. Küsiti et meil on siin üks... et kas on teie oma. Ma käisin siis tuvasta-

mas. Tunne oli, nagu läheks surnukuuri laipa vaatama. Oli jah meie oma. Tõenäoliselt. Sest ega selle kooriku alla lõpuni ei näinud ka. Hakkas nutma, kui ma sisse läksin. Ma ei tea, kas ta üldse teab sinu kohta. Ma ei hakanud rääkima ka. Algul ma ei saanud üldse aru, miks nad mind sinna kutsusid. Alles pärast selgus. Raha tahtsid. Tal endal ei olevat sentigi. Mõttetu mees. Mis sa arvad, kas me peaksime ta lihtsalt sinna paika jätma või tegema midagi? Ema ütles, et tema on juba piisavalt teinud. Aga mina ei tea. Kuidagi kahju on. Mingis mõttes ju tõesti ikkagi oma. (Paus.) Magad või? Nojah. Vahet pole. Ära siis liiga vara üles ärka. Ema tahab tõenäoliselt laulma tulla. (Paus.) Head ööd.

Pikk paus. Siis süttib väike lamp, mis valgustab välja ainult Mikhkli.

MIHKEL: Ma kasvan... ma kasvan teist kõigist pikemaks... pimedas ei ole näha... pange tuli põlema... pimedas ei ole inimest näha... kui ei näe, siis ei näe...

MARKUS: Mihkel, hing.

MIHKEL: Toas jookseme, õues lendame... tõuka enast lahti... siruta üles poole... ma kasvan teist kõigist pikemaks...

MARKUS: Mihkel, hing.

MIHKEL: Mul on kananahk... iga karv on nagu post... puu... jäme puu... tõmmatakse trossidega üles... väikesed mehikesed sikutavad... suled püsti... pimedas kasvavad suled... särgi all kasvavad suled... ma lendan ülespoole... ma kasvan teist kõigist pikemaks...

MARKUS: Mihkel! Mihkel!

MIHKEL: Suled kasvavad naha seest välja... isa võtab

riided elutoas seljast... isa on lind... lendab kõrgele... ma kasvan teist kõigist pikemaks...

Mihkel lõpetab hingamise.

MARKUS: Mihkel. (Paus.) Mihkel? Mihkel, hinga! Mihkel, hinga, kuuled või? Mihkel, hinga. Kas sa kuuled või? Palun hinga!

Markuse karjumine kaob selle laulu alla, mida ema neile lapsena sünnipäevahommikuti laulis.

23. stseen – ENNE UINUMIST 5

Markus ja Mihkel on 7-aastased.

MIHKEL: Markus. (Paus.) Markus! (Paus.) Markus, magad või?

MARKUS: Jah.

MIHKEL: Mhh... (Vähkreb.) Nojah.

MARKUS: Mis on siis?

MIHKEL: Ma lihtsalt mõtlesin...

MARKUS: Mida sa mõtlesid?

MIHKEL: No ma mõtlesin, et kas see Robin Hood oli muidu tore mees või?

MARKUS: Misasja? Muidugi oli. Ta oli superkangelane ju.

MIHKEL: Nojah. (Paus.) Aga ta ju ikka varastas seal asju ka. Ja varastamine ei ole ju ilus tegu?

MARKUS: Mõnikord on. Kui sa enda jaoks ei varasta, vaid teiste inimeste jaoks. Nende jaoks, kes on vaesed ja

kellel endal ei ole igasuguseid asju. Siis sa ei ole varas. Siis sa oled kangelane.

MIHKEL: Oled kindel?

MARKUS: Emme rääkis ju, kui ta eile meile luges. Sa ei kuulanud üldse või?

MIHKEL: Kuulasin küll. Ma lihtsalt igaks juhuks küsisin.

Paus.

MIHKEL: Kuule, üks asi on veel.

MARKUS: Aaahhh... no mis?

MIHKEL: Ma lihtsalt mõtlesin, et...

MARKUS: Mida sa mõtlesid?

MIHKEL: Ma mõtlesin, et huvitav, kas sulle rongid ikka meeldivad veel.

MARKUS: Mis siis?

MIHKEL: No lihtsalt mõtlesin niimoodi... et huvitav, kas Markusele rongid võiksid veel meeldida...

MARKUS: Kuule, kõikidele inimestele meeldivad rongid. Sa omast arust tead kedagi, kellele ei meeldi või?

MIHKEL: Mmm... praegu küll ei tule meelde.

MARKUS: No vot. (*Paus.*) Oota, mis sul on nende rongidega siis?

MIHKEL: Midagi ei ole. Kas mul peab siis kohe midagi olema või?

MARKUS: Mihkel! Mida sa tegid?

MIHKEL: No ma käisin Raidiga seal Raidi vanaema töö juures ja seal oli laste nurgas üks rong. Ja siis ma ei pannud ise tähele, aga see rong kuidagi nagu tuli minu koolikotti. Ja siis ta tuli nagu minuga koju kaasa.

MARKUS: Sa varastasid rongi või? Nüüd sa küll emme käest saad.

MIHKEL: Miks? Ma ei teinud ju midagi pahasti. See on ilus tegu.

MARKUS: Mis selles ilusat on?

MIHKEL: Ise sa alles ütlesid, et kui ei varasta ise-endale, siis see on ilus tegu.

MARKUS: Kellele sa selle siis varastasid?

MIHKEL: Sinule.

MARKUS: Ahah.

MIHKEL: Kuule, ise sa ütlesid, et sulle rongid meeldivad. (Paus.) Ja minu arust sa oled ikka täiesti vaene ka. Endal sul ei olnud eile isegi raha, et kõrsikuid osta. (Paus.) Nii et kas ma siis olen nüüd kangelane või?

MARKUS: Täitsa lollakas.

Paus.

MARKUS: Milline ta on muidu? See mootoriga või?

MIHKEL: Mhmm. Ja raudteega.

MARKUS: Nojah siis. (Paus.) Aga mina mängin essana.

MIHKEL: Kui sa ära ei lõhu.

MARKUS: Ei lõhu.

MIHKEL: No olgu. Head ööd siis.

Paus.

MARKUS: Head ööd, Mihkel.

Valgus langeb sellele mudelrongile, mille poisid on kokku pannud. Rong hakkab sõitma. Tuba läheb valgemaks. Markus on üksinda toas. Ta vaatab sõitvat rongi ja seob endale musta lipsu kaela. Seejärel ta lahkub.

Tallinna Linnateatri tööühm

Lavastusjuht Mart Saar

Dekoratsioonid Tiit Villemsoo juhtimisel Airi Look, Rene Vernik, Grete Saluste, Gert Lombiots

Kostüümid Ene Palu juhtimisel Aalja Soome, Airiin Saar, Tiina Uiho, Jaana Leib

Heli Haar Tammik, Arbo Maran, Indrek Tiisel, Lauri Urb, Nikita Šiškov

Video Lauri Urb

Valgus Emil Kallas, Merily Loss, Neeme Jõe, Silver Savik, Teet Orupõld

Rekvisiit Terje Kessel-Otsa, Veeli Tamm, Margus Mänd, Laura Väljaots

Grimm Anu Konze juhtimisel Enda Karimõisa, Annifrid Muda, Marika Kohtring, Heldi Aun-Trepp

Riietajad Ene Villemsoo, Anneli Kõrvel, Kristiina Maimre, Önne Meronen

Lava Jaan Kaljuranna juhtimisel Jaak Kaljurand, Sergei Peetso, Jasper Roost, Tarvo Elblaus, Joonas Eskla, Ilmar Aru

Tallinna Linnateatri toetajad ja koostööpartnerid

Tallinna Kultuuriamet
Kultuuriministeerium
Eesti Kultuurkapital

Hooaja 2016/2017 peatoetaja
Utilitas

Suurtoetajad
Espak, Nordecon, ABC Motors

Toetajad
ABC King, Advokaadibüroo COBALT,
Avision, Collistar, Dr. Hauschka, Floorin,
Igepa, Iloprint, Kalev SPA, LM Keskus,
Medicum, MyFitness, Pariisi Vesi, Pro Beauté,
Stillabunt, Sandman Grupp / Euronics,
Ühisteenused

Meediapartnerid
Eesti Rahvusringhääling,
Eesti Päevaleht, Meedius Eesti

Publikut kostitavad
Paulig, Fazer Eesti, KAFO,
Marmiton, Reval Kondiiter

Täname:

Andres Laur, Ivar Leppsoo, Urmas Joost, Lääne-
Tallinna Keskhaigla, Baltika kvartal Moetänav

LEIDA RAMMO LINNATEATRI FOND

Eesti Rahvuskultuuri Fondi juures
tegutseva Leida Rammo Linnateatri
fondi eesmärgiks on toetada Tallinna
Linnateatrit ning tunnustada teatri
loomingulist kollektiivi.

Annetusi Leida Rammo Linnateatri fondile saab teha:

Saaja: Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond

Pank: EE672200221001101347 SWEDBANK

Selgitus: Annetus Leida Rammo Linnateatri fondi